

GİYDİRİCİ

Oyun 2. Bölüm

KİŞİLER

NORMAN

LADY

MADGE

SİR

IRENE

GEOFFREY

MR. OXENBY

{ İki Şövalye
GLOUCESTER
KENT

Zaman: OCAK 1942

Yer : İngiltere'nin taşra kentlerinden
birinde, bir tiyatro.

1. Bölüm: Perde açılmadan önce, (Kral Lear temsili)
2. Bölüm: Perde açıldıktan sonra.

Yazan: Ronald Harwood
Çeviren: Ergun Sav

BİRİNCİ BÖLÜM

Sir'ün soyunma odası ve koridor. Spot ışık Norman'ı aydınlatır. Yüzünde üzgün, bitkin bir ifade. Işık kuvvetlenip yayılırken, yerde, atılmış bir palto ile ezilmiş, çarpılmış bir şapka (Homburg tipi) görülür. Ayak sesleri. Norman doğrulup dinler. Lady girer. Eşiğin hemen içinde durur.

- LADY Boyuna ağlıyor.
- NORMAN Çıkarmadılar mı?
- LADY Çıkarmıyorlar. Beni de kalmaya bırakmadılar. Hiç yararı yokmuş. Doktor öyle dedi. Daha kötü olurmuş.
- NORMAN Keşke hiç hastaneye götürmeseydim. Yeri burası onun. Buraya getirseydim.
- LADY Paltosu niye yerde? Şapkası da?
- NORMAN Kuruyorlar. Sırsıklam olmuşlardı. Beyfendi de. Sucuk gibi. Terden, hem de yağmurdan.
- LADY Ne oldu Norman? Nasıl oldu bu? Telefonda, önce, hava saldırısında yaralandı sandım.
- NORMAN Yoo, hayır.
- LADY Ya da bir kaza.
- NORMAN Kaza da değil.
- LADY Değilmiş. Hastanede söylediler. Vücudunda kırık çukuk birşey yok.
- NORMAN Hamfendi..
- LADY Bayılmış.
- NORMAN Evet.
- LADY Peki ama neden?
- NORMAN Bakın efendim.
- LADY Ne oldu? Nedir bu başına gelen?

- NORMAN Bir dakika oturur musunuz? Lütfen. Oturun lütfen.
(Lady oturur)
Soğukkanlı olmaya çalışalım.
- LADY Doktor söyledi. Haftalar öncesinden başlamış olmalıymış-
- NORMAN Belki de daha eski.
- LADY Bu sabah görmedim onu. Ben uyurken çıkmış. Nereye gitti
acaba. Bütün gün neler yaptı? Nerde buldun onu Norman?
- NORMAN Anlatayım efendim. Hava akın bitince "Saldırı bitti"
alarmı verildi. Çıktım. Pazar Yeri'ne gittim. Bir iki
paket Brown-Polson nişastası bulabilir miyim diye.
Yedeğimiz azaldı da. Akşam, gün batıyordu. Havada
garip bir ışık vardı. Boz-sarı bir parlaklık. Bomba
çukurları hala tütüyordu. Ortalık hala toz-duman.
Pazar Yerindeki adama nişasta sordum. Tam bu sırada
da onun sesini duydum.
- LADY Kimin?
- NORMAN Beyfendi'nin. Mumcu dükkanının orda duruyordu. Dükkan
da kapanıyordu. Beyfendi Kral Lear gibi duruyordu orada.
Büyük mұndan yansımış mavi-yeşil renkler vurmuştu üstüne.
Bağırıyordu. Bir yandan da paltosunu çıkarıyordu. Düşünün,
bu havada! Bağırıyordu: "Allahını seven tutmasın beni!"
Çıkardı attı paltoyu. Sanki Lear oynuyor. Fırtına sahnesindeki
gibi. Harmaniyi fırlatır ya. Şu paltonun haline bakın. Balçık
Nasıl temizleyeceğim bunu bilmem. Çok severdi bu paltoyu.
Hatırlarsınız, Kanada turnesinde almıştık. Sizden önceydi
galiba. Toronto'daydık. O zaman, kürk yakalı, reglan omuzlu
çok güzel bir paltoydu. Bir de şu haline bakın.
- LADY Peki paltosunu çıkarıp attı. Sonra? Anlatana.
- NORMAN Sonra, şapka. Bir de şuna bakın. Bunu da Picadilly'de
Dunn'dan almıştı. Bir yıl ancak oldu. Sonra, efendim,
şapkayı da yere attı. Üstünde tepinmeye başladı. Elleri
havada sığıyor, bağırıyor: "Daha ne yapayım? He istiyorsunuz
benden?" Bir yandan parmaklarını takmış, yakasını çekiyor.
Boğuluyor gibi. Gömleği parçalayıp çıkardı. Düğmeleri kopararak.
Peki insanlar? Etrafta kimse yok mu?
- LADY Olmaz mı, var tabii. Hemen koştum. Öyle ortalık yerde, rezil
olmasın diye. Onca kişinin ortasında. Durmuş, seyrediyorlar.

LADY
NORMAN

Gördü mü seni? Yani tanıdı mı?
Önce çıkaramadı galiba. Bilemiyorum. Elini tuttum.
"İyi akşamlar Beyfendi" dedim. "Tiyatroya gidelim mi?"
Böyle, en yumuşak ses tonuyla. Hani çocukla konuşan
dadı gibi. Sinirli olduğu zamanlar, öyle konuşurmuş onunla.
Bana aldırmadı bile. Titriyordu. Bütün vücudu sarıllıyordu.

LADY
NORMAN

Herkesin görmesine bırakmamalıydın Norman. Rezil olacak.
Testi kırıldıktan sonra, yol gösteren çok ~~yolu~~ söylemesi
kolay. O anda ne yapacağımı şaşırılmışım. Kolay mı?
Koskoca adam. Onun cüssesini düşünün. Bir ^{de} benim. Hemen
çekip götürebilir miyim? Tek başıma! Allahtah, o sırada
yaşlı bir ~~hanım~~ yaklaştı. Böyle kumlu desenli bir mantosu var.
Attıklarını yenden aldı. "Giyin, üşüyeceksiniz" dedi. Ben
kalakalmışım. Elim ayağım tutulmuş sanki. O anda bizimki
ne dedi, biliyor musunuz? "Teşekkür ederim. Siz zahmet
etmeyin. Beni Norman giydirir. Giydiricim. O olmasa
ne yaparım bilmem." Hah. Benim repliğim dedim. Tam sırası.
Hemen söze girdim: "Ben Norman'ım efendim. Sir hazretlerinin
giydiricisi. Giysilerini ben hazırlarım. Giydiririm."
Yaşlı kadın birden tanıdı. Beyfendi'nin eline sarılıp öptü.
"Sizi Korsakalı Kardeşler piyesinde görmüştüm. Harikaydınız."
Beyfendi baktı, tatlı tatlı gülümsedi. Bu durumlarda, ne kadar
zariftir çekicidir, bilirsiniz. Şöyle bir: "Teşekkür ederim.
Sağ olun. -dedi- Artık gitmem gerek. Sahnem bitti. Çıkışım!"
Ve..koşmaya başladı.

LADY
NORMAN

Sahne çıkışı ha? Paki nereye koşuyor?
Bir bilsem. Koşuyor işte. Hem de nasıl koşuyor! Peşine
düşüm. Yakalamam gerek. Daha kötü şeyler olabilir Allah
saklasın. O önde ben arkada. Ama ne koşu. Valla, Beyfendi'nin
böyle koşabileceğini kırk yıl düşünsem aklıma getirmezdim.
Sanki rekor kıracak. Hem koşuyor, hem de üstündekileri
tek tek çıkarıp fırlatıyor. Ben bir yandan, yere attığı
giysileri toplamaya çalışıyorum, bir yandan ona yetişmeye.
Çeket, yelek, derken sıra çamaşırlara geldi. Beyfendi'nin
böyle bir koşu, şehir turu atarak, striptiz yapması
hiç hoş değildi doğrusu. Sonunda yakaladım. Giysi izi
sürerek. Daha doğrusu, ben yakalamadım. O durmuş. Bir
elektrik direğine kapanmış. Ağlıyor.

- NORMAN Peki siz ne dediniz Hamfendi? Doktora.
- LADY Attım. Gayet normaldi dedim. Belki de anormaldi, de ben fark etmedim. Aslında etmeliydim. Hele gecceki hali.. Bir ara uyandım..
- (Ayak sesleri. Irene koridora girer.)
- Madge mi?
- NORMAN Hayır, Irene.
- (Irene çıkar.)
- Evet efendim? Geçen gece uyandınız. Ne oldu?
- LADY Tepemde dikilmiş, bana bakıyordu. Çırpıplak. Hava da soğuk. Tirtir titriyor. "Sana teşekkür ederim," dedi "Bana çok iyi bakıyorsun. Ama birşey olursa sakın üzülme benim için. ^{Bana} Öyle geliyor ki, tatsız birşeyler olacak."
- NORMAN Sapkın davranış. İyi ki bunu söylemediniz doktora. İçeri kapatırlardı. Bir daha çıkarmazlardı.
- LADY Bu sabah da pansiyon sahibesi sapkın bir davranışını söyledi. Kahvaltı etmiş. Ben uyuyordum. Radyo haberlerini dinlemiş. Sonra başlamış ağlamaya. Daha da sonra, kahvaltı masasında birşeyler yazmaya başlamış. Daha doğrusu, yazmaya çalışmış. Bir iki kelime yazıyor, sonra kağıdı buruşturup, atıyormuş. Uyandığamda, hala kağıtların başında, düşünüp duruyordu. Baktım. Bir başlık yazmış: Hayatım. Tek kelime: Hayatım. Başlık bu. Gerisi yok.
- NORMAN Bana da dedi: "Hayat Hikayemi yazıyorum" dedi. Bir anıt olacakmış. Anıtsal bir başyapıt. "Çok yazdınız mı ?" dedim "Tek kelime bile yazmadım " dedi. Din gece de sordu: "Yarın neyi oynuyoruz? "Kral Lear." Şöyle bir durdu: "Öyleyse, sabah, kafamda fırtınalarla uyanmalıyım."
- LADY Dinlenmeliydi. Biz de ihmal ettik. Doktor söyledi. İpin sonuna gelmiş. "İp kopmak üzere" dedi.
- NORMAN Ne durumda olduğunuzu anlatsaydınız doktora. Ne sıkıntılar içinde.
- LADY Anlamaz ki. Siviller, tiyatrocuları anlamazlar.
- NORMAN Doğru. Özellikle doktorlar. Hiçbirşeyden anlamaz zaten doktorlar. Elim kırılırdı da, hastaneye götürmez olsaydım.

- LADY Sen doğrusunu yaptın Norman.
- NORMAN İnşallah öğledir. Doktorlar! Düşünabiliyor musunuz, bir doktora, Beyfendi'nin içinde bulunduğu durumu anlatmak ne kadar zor. Nasıl anlatacaksınız: "Biliyor musunuz Doktor Bey. Tiyatro için oyuncu sıkıntısı var. Doğru dürüst aktör bulamıyor. Adam kıtlığı var. Dütün eli ayağı tutan sanatçıları askere aldılar. Tiyatrolar bombalandı. Herşey berbat gidiyor."Hele Davenport-Scott olayını nasıl anlatacaksınız? Ne anlasın doktorlar? Shakespeare karakterlerine boyuna tanı koyarlar. O böyleymiş, bu böyleymiş. Beyfendi'nin başına gelenlerin yarısı bir doktorun başına gelse, çoktan fittirirdi? Davenport-Scott'a ne oldu? Ne yaptı gene?
- LADY Bağışlayın ama, bu iş bir Hanımefendiye anlatılmaz.
- NORMAN Madge'e söylerim. O hanımefendi sayılmaz. Sahne amiri. Yalnız, Davenport-Scott bu akşam sahneye çıkamaz. Bunu bilir, bunu söylerim. Beyfendi'ye söylemiştim. Bu adam aktör değil, yönetici. Kral Lear'de Soyтары oynatmak adam değil. Sakın çıkarmayın. Ama dinlemedi. Dinlemedi de ne oldu? İkisinden de olduk. Ne Soyтары kaldı ortada, ne yönetici.
- LADY (Sessizlik)
Madge haklı. Bu akşamki oyunu iptal edeceğiz. Başka çare yok.
- NORMAN İptal mi? Sakın ha. Rezalet olur Hamfendi.
- LADY Sir hasta. Hastalanmak suç değil ya. Vatana ihanet etmedi. Cürüm işlemedi. Ordudan firar etmedi. Hasta. Kendinde değil. Elinde olan birşey yok ki. Çalışamaz. Sahneye çıkamaz. Ne olur oyun iptal edilirse? Dünyanın sonu mu gelir? Naziler, İngiltere'yi ele mi geçirir? Bir eksik, bir fazla. Bir Kral Lear de eksik oynansın. Ne olur yani? Ne fark eder?
- NORMAN Beyfendi'ye sorsanız, çok şey fark eder.
- LADY Oynamış, oynamamış kimin umurunda.
- NORMAN Birilerinin umurundadır. Olmalı efendim.
- (Sessizlik)

LADY Hiç aklıma gelmezdi. Hep güçlüdür o. Gücü hiç eksilmez sanırdım. Bunca yıldır beraberiz. Ömür boyu adeta. İlk defa di oluyor.

NORMAN Ben sizden uzun süredir onunlayım. Benim de aklımın ucundan geçmezdi. İptal edersek, ilk kez olacak. Ben Hastaneye gidiyorum. Bir göreyim.

LADY Hayır Norman, olmaz.

NORMAN Yanında oturayım. Birkaç söz söyleyeyim. Kendine gelir valla. Güldürürüm onu. Beni görürse açılır.

LADY Beni bile yanına bırakmadılar. Seni hiç bırakmazlar.

(Norman gözyaşlarını tutmaya çalışır..Sessizlik.)

NORMAN Onaltı yıl oldu. Beni bu işe sokan kızın adını bile unuttum. Anne tavırlı bir kızdı. Küçük roller oynardı. Figüran rolleri. Yüzünü hatırlıyorum. İkinci setteydi. Ben dörtte. Şöyle duruşunu hatırlıyorum. "Öteye Doğru"yu oynuyorduk. Scrubby'nin de dublörüyüm. Hani kamarot. Hep gemide geçer oyun. Öteki dünyaya giden bir gemi. Birinci perdede bir yer vardır: "Hepimiz ölüyüz, değil mi?" Ben, yani kamarot cevap verir:"Evet efendim, hepimiz ölüyüz. Sapına kadar." Sorar:"Ne zamandır burdasın? Demek istiyorum ki, ne kadar oldu öleli?" Derim ki: "Gençtim ben efendim. Yittiğimde. Epey oldu." "Peki nereye gidiyoruz?" Benim repliğim:"Cennete efendim. Hem de cehenneme. İkisi de aynı kapıya çıkar. Ötesi işte." Ne güzel değil mi? "Norman! derdi bana. Hay Allah, neydi kızın adı? "Hazır mısın?" diye bağırırdı. Neyse, uzatmayayım, Beyfendi giysilerini hazırlayacak birini istiyordu. Sahne amirine de yardım edecek biri. Özellikle, Kral Lear'in fırtına sahnesi için. Size bunları anlatmış mıydım daha önce. Beni timpani'ye koydular. Oyundan sonra, Beyfendi çok beğendi. Davulu iyi gümbürdetmişim. "Sen gerçek bir sanatçısın" dedi, teşekkür etti. O gece gözümde uyku girmedi sevinçten. Ertesi gün de beni Giydirici yaptı. Onun giysilerini hazırlamak onurunu verdi bana.

(Sessizlik)

- LADY Babam da böyleydi. Hastalığını hep abartırdı.
Onun için önceleri ciddiye almadım. Evham dedim.
- NORMAN Madge geliyor. Ayak sesinden tanırım. Uygun adım yürür. Marş temposuyla. Belli, gelen o.
(Madge, soyunma odasının kapısını vurur, girer.)
- MADGE Durumu nasıl? Düzelmeye var mı?
(Lady "Hayır" anlamına başını sallar.)
Gidip Müdürle konuşalım. Siz de benimle gelseniz iyi olur.
- NORMAN Hamfendi, biraz daha beklesek. Acele etmeyelim.
- MADGE (Lady'ye) Başka çare yok.
- LADY Madge haklı. Kralızsız Kral Lear oynanmaz herhalde.
O da hastanede. Kimse de, iki hırsızın çarpmışa görüldüğünü görmek için para verip tiyatroya gelmez. Karar varmeliyiz.
- NORMAN Efendim, özür dilerim ama, önemli olan karar vermek değil, doğru karar vermek. Bir arkadaşım vardı: Herşeyi kötü tarafından alırdı. Dünyada herşey mutsuzluk kaynağıydı onun için. Yanındakini de mutsuz kılmayı bilirdi. Ötobüste bile kurtulamazdınız ondan. İki durak arasında böyle şeyler anlatırdı ki, karalar bağlardınız. Annesi karar vermiş, bu çocuğu dinlendirmek gerek diye. Colwyn Bay'e göndermişler. Düşünüyor musunuz? Zaten karamsarlık içinde yüzen bir adam, Şubat ayında, deniz kayısında. Gri bir battaniyeye sarınıp, gri gök altında oturuyor, gri denizi seyrediyor. Güya dinlenme. İşte karar. Bir daha iflah etmedi. Sahneye falan da çıkamadı tabii.
- MADGE (Lady'ye) Gerçeği görmek zorundayız.
- NORMAN Gerçekmiş. Nedir gerçek? Hiç aramadım ben. Neden şimdi, en olmadık yerde gerçeği görelim diye tutturacağız. Alemi ne? Güzel şeyleri görsük. Hayatı pembe tarafından alsak.
- LADY Ne yazık ki hayat pembe değil Norman.
- NORMAN Madem gerçek peşindesiniz, bir de şu Topluluğun gerçeklerine bakın. Ne yapacak bu çocuklar? Ne yapacak bu seyirciler? Tiyatro seyretmek için kuyruğa giriyorlar. Kuyruk dediği

millet birbirini yemiyor ama, üç ovde kalmış kız bile sıraya girse, kuyruk sayılır. Paralarına göre verip evlerine mi göndereceksiniz? Olur mu bu? Nasıl kırılırlar, nasıl bozulurlar? Tiyatroda hayal dünyasına girmek istiyorlar. Siz, "Hadi yallah, evlerinizde!" diyeceksiniz. Hayatları zaten düş kırıklığı. Bir de üstüne bu. Tiyatroculuk bu mu? Beyfendi sorumluluk der, sanat aşkı der, topluma hizmet der, yaşam için savaşım der. Siz, kalkıp "İptal" diyorsunuz. Paydos!

MADGE

(Lady'ye) Hastalık bu.

LADY

Hangisi?

MADGE

Bununki. Uyanık rüya görme hastalığı. En iyisi, sizinle biraz özel görüşelim. Ben odamdayım.

(Madge çıkar. Lady, onun peşinden gitmek üzeredir.)

NORMAN

Hastalıkmış. Doğrudur. Olabilir. Ama, ben Beyfendi'den daha kötü hastalıklar da kaptım.

LADY

Neymiş o?

NORMAN

Kutsal tas'tan sanat iksiri.

(Güler. Ama kahkahası, birazdan gözyaşlarına, hiçkırığa hiçkırığa ağlamaya dönüşür. Lady ona doğru gider.)

LADY

Yıllar önce, babamın tiyatrosunda Macbeth oynayordu. Yeni bir aktör vardı. Sözlərini bir türlü ezberleyemiyordu. Bana kalsa, babam ilk provada kovmalıydı onu. Ama tuttu. "Öğrenir, öğrenir" dedi. Hiç de öğrenemedi. Zerre kadar.

NORMAN

Macbeth, kadersiz piyestir. Hep bir takım terslikler, kötü olaylar olur. Uğursuz piyestir derler. Doğrudur. Cadı masalı. Her oynanışta birilerini cin çarpar.

LADY

Hiç unutmam. Dövüş sahnesiydi. O adam kılıç hareketlerini bile hatırlamıyordu. Ters bir hareket yaptı. Babamın yanığını parçaladı. Kesilmiş elma gibi. Ondanberi o korkunç suratla, ancak Fırtına'da Caliban'ı oynayabildi babam.

NORMAN

Konumuz bu değil ki. Aynı şey değil.

LADY Arayan olursa, ben Madge'in odasındaayım.
 NORMAN Bir dakika Hamfendi. Kesip atmayın. Bekleyin biraz.
 Hastaneye gideyim. Beyfendi'yi bir göreyim. Hiç belli olmaz.
 LADY Belli herşey. Ortada, açıkça görünüyor. Saat yedi buçukta
 herkesi toplarız. Oyunun iptal edildiğini söyleriz.
 (Norman irkilir. Birşeyler duymuş gibi.)
 Bu iş burada biter.

(Kuvvetli ayak sesleri. Birbirlere
 bakarlar. Ayak sesleri iyice yaklaşır.
 Sir girer. Gayet kötü görünmektedir.)

NORMAN İyi akşamlar efendim.
 SIR İyi akşamlar Norman. İyi akşamlar Sevgilim.
 LADY Peki ama nasıl geldin buraya? Niye?
 SIR Benim odam değil mi bu? Kapıda adım yazılı.
 LADY Doktorlar? İzin verdiler mi?
 SIR Sormadım ki? Doktorlar! Cellatlar desene. Biliyor musun
 ne dedi bana? Hani o kel kafalı kasap var ya. Beyaz gömlek
 giymiş Mussolini. Dinlenmem gerekmiş. Bir doktor, birine
 "dinlenen gerek" dedi mi, bil ki, hastalığından zerre
 birşey anlamamıştır. O "dinlen" dedi. Ben de kerdimi
 taburcu ettim. (Sessizce açlamaya başlar.)
 LADY Norman, hastaneye telefon et.
 SIR Hayır. Sakin etme. (Açlamaya devam eder.)
 LADY Norman, bizi yalnız bırakır mısın lütfen?
 NORMAN Madge'e gidip söyleyeceğim. Gerçeklermiş. Görsün
 bakalım gerçeği.
 (Norman çıkar. Sessizlik.)
 LADY (Adeta ibrenerek bakar ona) Halin berbat.
 SIR Sevgilim. Lütfen.
 LADY Oyunu iptal edeceğiz.
 SIR Hayır. Edemeyiz. İptal etmem ben.
 LADY Ama o zaman başına geleceklerden de sen sorumlu olursun.
 SIR Ne zaman olmadım ki?
 LADY Doktor hani bırakmıyordu? Nasıl olur bu?
 SIR Çiğne yapmaya kalktılar. Beceremediler. Yaptırmadım.

LADY Sabahtanberi nerdeydin peki? Geneleve gittim deme sakın.
 SIR Yok gitmedim ama, ne yaptığıma da pek bilemiyorum. Yalnız akşam farkettilim. Peşimde birileri vardı. Beni izliyorlardı. Göremedim haydutları. Derken sirenler çaldı. Hava saldırısı başladı. Sığınağa girmedim. Ben cehennem sıcağına alıştım. O pis kokulara da. Bir ara bir kadın ağladı. Sonra, babam geldi gözümün önüne. Lowestoft kumsalında. Yapımdaki teknelere bakıyordu. Bana döndü, elinde planları sallayarak bağırdı: "Nee? Aktör mü? Olamazsın. Sen de benim gibi tekne yapacaksın. Benim işimi sürdüreceksin!" "Hayır." dedim. "Kaderime kendim karar veririm." Küstü bana. Kızdı. Dedğim dediğim bir adamdı ~~benim~~. Ama ben haklıydım. Hayat benim. İstedğim gibi çizerim yolumu. Ben. Başkası değil.

(Oturur. Boş gözlerle çevresine bakınır.)

LADY Ağlıyordu dediğin kadın bendim herhalde. Hastanede.

SIR (Bağırır) Norman! Norman! Norman!

(Norman koridordan koşarak geçer, soyunma odasına girer. Biraz sonra da Madge gelir.)

NORMAN Buyrun efendim.

SIR Buraya gel.

NORMAN Peki efendim.

SIR Yanımda dur. Bir yere ayrılma.

NORMAN Ayrılmam efendim.

SIR Yardıma ihtiyacım var.

NORMAN Başüstüne efendim.

(Madge kapıyı vurur, girer.)

SIR Merhaba Madge.

LADY (Madge'e) Sen söyle Madge. Beni dinlemiyor. Çıkamaz sahneye. Söyle ona.

MADGE (Sir'e) Yorgun görünüyorsunuz efendim.

NORMAN Taktik diye buna derim işte.

MADGE Bu akşam oynayabilir misiniz? Emin misirdiz?

NORMAN Emin olmasa burda olmazdı. Değil mi Beyfendi?

- SIR Ne zamandır benimlesin Madge?
- MADGE Burdakilerin en eskisiyim.
- SIR Ne kadar oldu?
- MADGE Yirmi yıl. Yaklaşık yirmi yıldır.
- SIR Yirmi yıldır, tek bir oyun kaçırdığımı gördün mü sen benim? Gördün mü?
- MADGE Hayır. Ama, hiç hasta olmadınız.
(Sir oturmakta. Boş gözlerle bakınır.)
(Yavaş sesle) Sizin iyiliğiniz için söyledim.
- NORMAN Beyfendi sahneye çıkmakla iyi olur.
- SIR Doğru söylüyor. Hazırlanacağım.
(Sir, onlara eliyle çıkmalarını işaret eder.)
- MADGE Neye?
(Madge çıkar. Sir, boş gözlerle bakınır.)
- NORMAN Hamfendi, özür dilerim, ama siz hazırlanmıyor musunuz?
(Norman küçük bir gaz ocağına çaydanlığı koyar.)
- LADY Onu böyle görmeye dayanamıyorum. Bakamıyorum.
- NORMAN Bakmayın, o zaman. Siz gidin. Ben alıştım. Yoluna koyarım.
(Sir, hiçkarak sesi çıkarır.)
- LADY Her gece böyle mi olacak? Dayanılmaz birşey.
(Lady çıkar. Norman, cebinden, gizlice, yassı bir cep konyacı şişesi çıkarır. Bir yudum içer. Şişeyi cebine koyar. Sir'e döner.)
- NORMAN Tamam. Şimdi işimize bakalım. Baştan alalım. (Sessizlik)
İyi akşamlar efendim. (Sessizlik) İyi akşamlar Norman.
Beyfendi bu akşam nasıllar? Biraz gözü yaşlı. Ya sen Norman? İyiyim efendim, sağolun. Gündüz önemli birşey olmadı efendim. Peruğunuzu, sakalınızı temizledim.
Kostümleri ütiledim. Çamaşırları yıkadım. Siz neler yaptınız efendim? Ben biraz şapkamın üstünde sıçradım Norman. Sahi mi efendim? İlginç birşey. Pek adetiniz değil-di ama. Sorabilir miyim, niçin efendim? Zevkli mi oluyor? Belki de yeni bir modadır. (Sessizlik)
Neyse, bu konuyu sevmediniz galiba. Napatalım.

Hep böyle susup oturacak mıyız efendim? Yoksa sadık kulumuza birkaç söz söyleyecek miyiz? Şu çöplamayı da kessek artık. Sizinle kelime oyunu oynayalım mı efendim? "A" ile başlayan bir kelime bulun bakalım. A. Aaa? Bulamadınız mı? Aktör efendim, aktör. Aktörler çalışmalıdır efendim. Sahneye çıkmalıdır. Sahneye çıkmak için ne gerek? Makyaj yapmak gerek. Sonra? Giysi. Sahne giysilerini giymeli. Çünkü tiyatro, kostümlü, makyajlı oynar. Nerden mi duydum bunları? Küçük bir kuş söyledi efendim. Cik cik dedi. Dala kondu. Anlattı. Allah Allah. Bu çaydanlık da kaynamadı gitti. Kırk gün oldu. kaynatırm kaynamaz. Bakın ne yapalım efendim. Bir fırt konyak çekelim. Biliyorum, kuralı biliyorum. Bu konuda katısanızdır onu da biliyorum. Ama bir yudumdan ne çıkar? Ne demiş cerrah, mezarcınının dul karısına? Bırakın için, bir yudumla birşey olmaz demiş.

(Sir'den ses yok. Norman içer.)

Şöyle böyle bir saatimiz var. Her zaman daha erken başlardık ama ziyarı yok. Yok ama, artık başlasak mı efendim.

(Sir ona bakar.)

Evet efendim benim. Norman. Hani var ya, cin gözlü cingöz.

(Çaydanlık kaynar. Norman çay yapar.)

Çay karnelerini saklamıştım da ondan çayımız var efendim. Tabii sizin için. Ben çaysız da yaparım. Ama siz çaysız olmazsınız. Onun için efendim.

(Kendi kendine birşeyler homurdanır.

Sonra bir fincana çay koyar. Sir'e uzatır.)

İçin efendim. Çay bu. Sahici çay. Valla fare zehiri falan koymadım.

(Yanına oturur. Ona çay içirir.)

Açın bakayım ağzınızı. Ham yapalım. İşte. İyi, değil mi efendim? Şimdi daha iyiyiz herhalde.

(Sir dudaklarını ıslatır.)

- SİR Oynayamam. Kimseye görünecek halim yok.
- NORMAN Sizi gören kim zaten? Kral Lear'de yaptırdığınız ışıklan-
dırmada göz gözü görmüyor. Kimseye görünmeden oynar bitirir-
siniz.
- NÖR Hanımın yüzüne nasıl bakacağım?
- NORMAN Hanfendi Cordelia. Bakmasanız da olur. Zaten o zifiri
karanlıkta. Hem bakmayacak ne var? Piraz önce baktınız
ya. Beraberdiniz.
- SİR Biz mi? Burda mı? Bu akşam ne oynuyoruz?
- NORMAN Kral Lear, efendim.
(Sessizlik)
- SİR Hiç hasta olmadın diyor. Madge yanlış biliyor.
- NORMAN O, çoklukla yanlış bilir.
- SİR Evvelce de hastalandım ben. Sen beni Korsikalı Kardeşler'de
görün müydü?
- NORMAN Yaalessef efendim. Eenden önce oynatmıştım.
- SİR İşte onda, zatürree olmuşum ben. Çift taraflı. O piyes de
tam zatürreeliktir ya. Ama bu seferki berbat Norman.
Zatürree bile bundan iyiydi.
- NORMAN Neden iyiydi efendim?
(Sir, Norman'ın soyunmak için kendisine
yardım etmesini engellemez.)
- SİR Bu akşam oynamaktan. Şeytan diyor, kalk, toparlan, eve git.
Uykum var. Eve gidip uyusam. Krallar bile isterlerse tahttan
çekilir.
- NORMAN Genellikle kadın yüzünden. Kraliçenin şerrinden. Karısını
seven Kral tahtı bırakmaz. Soyunalım mı efendim? Şunları da
çıkartalım. Soyunmak dedim de aklıma geldi. Bugün Pazar Yeri'nde
ne garip bir aşık vardı, fark ettiniz mi?
- SİR Ne bileyim ben? Pazar Yeri'ne gitmedim ki. Hiç hatırlamıyorum.
- NORMAN Bütün gün boşa gitti desenize. Peki, ne hatırlıyorsunuz? Bugünden.
- SİR Yürüdüm. Yürüdüm. Hep bir başlık aradım. Kitabım için.
Çarpıcı bir başlık aradım. "Hayatım" çok duyulmuş, düz birşey.
- NORMAN Hala orda mıyız efendim? Başlıkta takıldık galiba.
- SİR Yazdım. Biraz yazdım bugün. İki-üç sayfa. Ama güzel bir
başlık bulamıyorum.

- NORMAN Birşey buluruz efendim.
- SİR Şu defteri versene. Paltomun cebinde olacak. Gözlüğümü de ver.
- (Norman palto cebinden defteri bulur, Sir'e verir. Gözlüğü de bulur. Hava kaldırıp bakar. Kırılmıştır.)
- NORMAN Kırılmış. Bu, pek işe yaramaz.
- (Sir, sayfaları karıştırır.)
- SİR Bugün birşeyler yazmıştım. Baksana bir. Nereye yazmışım.
- (Norman sayfaları karıştırır.)
- Yok. Değil mi? Sade Kral Lear'in replikleri var onda. Demek bu akşam gene Lear.
- NORMAN Makyajımıza bağlasak mı efendim?
- (Sir'ü makyaj masasına götürürken..Sir birden durur)
- SİR Şapkamı ver. Çabuk. Gidiyorum ben. Duramam burada. Hainlerle kuşatıldım. İhanete uğradım. Mahvettiiler beni. Canıma çıkarıldılar. Yeter artık. Dayanamam. Norman. Norman. Eğer bana zerre kadar saygın varsa, dinleme onu! İhanma, sözlerine inanma!
- NORMAN Kimin, efendim?
- SİR Daha, daha, daha! Verdikçe fazlası. Veremem artık. Dahası yok. Bırakın beni. Yakamı bırakın. Ben de insanım. Her gece yüzümü gözümü boyayamam. Garip giysiler giyemem her gece. Çocuk muyum ben? İvir zavır çocuk oyunları mı oynayacağım. Yeter artık. Bıktım. Aktörüm ben. Aktörlük yapmak istiyorum. İşim bu benim. Bırakın beni. Canıma kastınız mı var?
- (Oturur. Yüzünü, ellerinin içine alır.)
- NORMAN Benim bir arkadaşım vardı. Dedi ki, "Norman, ben aldırmam. İsterse salonda üç kişi olsun. İsterse gülünmeyecek yerde gülsünler, gülünecek yerde gülmesinler. Bunlara aldırmam. Ama, eğer salonda bir kişi, bir tek kişi oyunu alıyorsa yeter. Onun için oynarım ben. Böyle dedi arkadaşım.
- SİR Kıpırdıyamıyorum.
- NORMAN Ne oldu gene? Niye?

- SİR İçim taş dolu. Taş üstüne taş. Binlerce taş. Doğrulamiyorum. Bu kadar ağırlığı nasıl kaldırayım? Zaten bütün gece rüya gördüm. Falakaya yatırdılar beni. Değneklerle vurdular. Yaralar açıldı. Kanlar aktı. Ne kabustu Yarabben. Sabahtan beri de içim yanıyor. Cehennem ateşi. Ne yaptım ben bugün?
- NORMAN Yürüdünlz. Yazdınız. Ya da yazdığınızı sandınız. Pazar Yeri'ne gittiniz. Bir kadın elinizi öptü. Korsikalı Kardeşler'de harikaydınız dedi.
- SİR Sen nerden biliyorsun bunlara? Biri mi anlattı?
(Sessizlik)
- NORMAN Şu hazırlanma işinde sizi fazla sıkıptarmıyayım efendim.
Ara verelim.
- SİR Alçak herif. Nefret ediyorum ondan.
- NORMAN Kimden?
- SİR Çok yükleniyor bana. Yeter artık. Bu kadar yükü kaldıramam ben.
(Madge kapıya vurur, tıklar Norman açar ama, girmesine bırakmaz.)
- NORMAN Ne var?
- MADGE Onu görmek istiyorum.
- NORMAN Görmesen daha iyi.
- MADGE Bırak da gireyim. Sahne amiriyim ben. Dordenin açılmasından sorumluyum. Vakit geliyor.
- NORMAN Bak şimdi. İşler biraz karışık. Yormayalım onu.
- SİR Ne oluyor. Ne fısıldıyorsun orda?
- NORMAN Birşey yok efendim.
- MADGE Makyaj yapmadı mı daha?
- NORMAN Şimdi yapar.
- MADGE Sen farkında mısın, saat kaç? Yarım saat kaldı başlama süna.
- NORMAN Biliyorum, biliyorum.
- MADGE Öyleyse elini çabuk tut.
(Madge gider.)
- SİR Kimdi o?
- NORMAN Madge. Dedi ki, herşey tıkır tıkır gidiyormuş. Saat gibi.
(Saatine bakar.)

Şuraya bakın. Bir robdöşambr. Şunu giysek de biraz ısınsak, ne dersiniz efendim?

(Yardım edip, robdöşambr'ı Sir'e giydirir.)

Ne fark eder? Bugün nerdeydiniz, ne yaptınız? Kime ne? Şimdi burdasınız ya. Tiyatrodaki. Yerinizde. Sağ ^{salim.} ~~XXXXXXXXX~~. Salon da dolu. Herşey yolunda.

SİR Salon sahiden dolu mu?

NORMAN Ayakta duranlar bile olacak.

(Sir'ü masaya götürür. Sir oturur, aynada kendine bakar.)

SİR Biliyor musun, Plymouth'daki ^{Büyük Tiyatro'yu} ~~şehri~~ bombalamışlar.

NORMAN Şehrin büyük kısmı yerle bir oldu.

SİR Ben ilk, orda sahneye çıkmıştım.

NORMAN Naziler bilmez ki bunu.

SİR. Bu sezon buraya gelmemeliydim. Ama başka yolu yoktu ki. Zorla getirdi beni.

NORMAN Kim?

SİR Dinlenmeliydim.

NORMAN Benim bir arkadaşım vardı. Ona da "dinlen" demişlerdi. Söz dinledi, dinlendi. Bütün hastalandı. Nerdeyse katolik bile olacaktı. (Sessizlik) Biraz kulunçlarınızı uvayım mı? (Cevap yok) Keyfiniz yok değil mi? Doğal bu. Bunca yorgunluktan sonra. Hele o Davenport-Scott'un marifeti. En sağlam adam bile dayanamaz bu kadar şeye.

SİR Ne oldu Davenport-Scott'a?

NORMAN Kefaleti kabul etmediler.

SİR Ne demek o?

NORMAN Salıvermediler yani. Sabıkası vardı ya. İçerde.

SİR Peki kadroyu nasıl kuracağız?

NORMAN Soyтарыyı Mr. Thornton oynuyor.

SİR Peki Oswald'a kim çıkıyor?

NORMAN Maalesef Mr. Browne.

SİR E, o şövalyelerden biriydi. Tek şövalyeye mi kaldık?

NORMAN Canım Allahın emri değil ya bu da. Şövalye ha tek olmuş, ha çift? Ne fark eder?

- SİR Demek diğsiz Thornton Soyтары'yı oynuyor. Peltek Browne Oswald. Topal Oxenby de Edmund rolünde. Kadroya bak. Sakatlar mangası. Hiç böylesi başıma gelmemiştir. Moruklar, sakatlar, çoluk-çocuğun eline kaldık. Şu Hitler denen herife illet oluyorum. Bir elime geçirsen. Shakespeare'li kimlere bıraktırdı.
- NORMAN Bu da tarihi bir olay sayılır efendim. Pek sırası değil ama, birşey daha var. Söylemem gerek. Fırtına sahnelerini biraz es geçeceğiz bu akşam. Rüzgar makinesini çalıştıracak adamımız yok. Malum, Thornton Soyтары'yı oynuyor. Rüzgar efektinde çok iyiydi ama, rolü var. Madge ne düşünür bilmem.
- SİR Sen benden söyle Madge'e. Fırtınanın dozunda olması gerek. Fırtınasız Lear olmaz. Oxenby yapamaz mı?
- NORMAN Yapar yapmasına ama, yüzüne gözüne bulaştırır.
- SİR Bir ara gönder onu bana. Ben konuşayım. Beni dinler. Yahut iyisi mi Thornton'la konuşayım.
- NORMAN Bence de en iyisi bu. Gördünüz mü, herşeye hakim oldunuz. Kendinize geldiniz. Gidip çağırayım. Perukla sakalı temizledim. Siz takadurun. Hemen dönerim.
- (Norman çıkar. SİR, makyaj masasına bakınır. Siyah boyayı alır. Yüzünü boyamaya başlar. Norman biraz sonra gelir.)
- Aman beyfendi aman! Othello oynamıyoruz. Lear, Lear!
- (SİR unutsuzca aynada kendine bakar. Norman hemen, kremle siyah boyayı silmeye başlar.)
- SİR İpler karıştı. Yukarda kısa, aşağıda uzun. Söyle kuklacıya ipleri değiştirsin. Kıtıklar dökülüyor. Korkuluk açıldı, samanları açıldı. Söyleyin kuklacıya.
- NORMAN Aslında bu sahneyi görmeye değerdi. Ne kadar ilginç olurdu. Siz böyle Arap yüzünüzle, heybetle duruyorsunuz. Tam Othello. Karşınızda Cordelia. Hamfendi: "Baba, beni ben yapan siz. Büyüten siz. Seven siz." Öyle canım. Ama bak tatlım, baban Kral biraz Arap oldu. Kral marsık. Kusura kalma güzelim.

(Sir güler.)

- SİR Benson'dayken, kendi aramızda bir oyun oynardık. Adına "netameli" derdik. Bir repliği, günlük hayatta başka anlama gelecek biçimde kullanmak. Berriton diye bir tip vardı. En iyisini o yapmıştı. Ünlü repliği bilirsin. "Elimi sallasam elki kişi gelir peşimden. Onbeş günde gideriz. "
- NORMAN Bilmez miyim efendim. Nerde geçtiğini de bilirim.
- SİR Bir gün, Liverpool'dan Aberdeen'e gidiyorduk. Yavaş, pis bir tren. Zaten en tatsız yolculuk bu hattadır. Asker kaçaklarına ceza diye bu hattan, trenle Aberdeen'e göndermeli. İşte, yolda bir istasyonda durduk. Bekliyoruz. Berriton dedi ki: "Elimi sallasam ellisix gelir. Ama onbeş günde."
- (Gülerler. Norman, Sir'ün yüzünü siler. Sir birden gene durgunlaşır. Aynada kendine bakar.)
- Hafızam silindi gene.
- NORMAN Oyalarımı bıraksak da makyaja baksak. Vakit daraldı.
- (Sessizlik. Sir makyaj boyasına uzanır. Kapı vurulur.)
- Kim o?
- IRENE Benim. Irene. Taç için geldim.
- SİR Gir.
- (Irene girer. Kral Lear'deki Harita taşıyıcı kılığındadır. Sir gülümser.)
- Merhaba yavrum.
- IRENE İyi akşamlar efendim.
- SİR İyi misin?
- IRENE Sağolun efendim.
- SİR Taç için mi geldin?
- IRENE Evet efendim.
- SİR İyice parlat. Pırıl pırıl olmalı.
- IRENE Tabii efendim.

- SIR Vaktinde getir. Çeyrek kala. Önceden takarım.
- IRENE Peki efendim.
- SIR Oyun sırasında çıkarır atarım. Sahnede kalır.
Perde arasında, odamda hazır olmalı.
- NORMAN Biliyor efendim. Evvelce de yaptı.
- SIR Ben söyliyeyim de. Emin olalım. Al yavrum. (Irene yaklaşır. Sir, hafifçe kalçasını okşar.)
Ne güzel şeysin sen.
- IRENE Teşekkür ederim efendim.
(Irene çıkar. Sir bir süre dalar. Arkasından bakarak.)
- NORMAN Beyfendi, hadi artık yağlanalım. Makyaj zamanı.
- SIR (Makya.) tepsisine bakar.)
Hepsi aynı renk bunların. Hangisini kullanacağım?
Kör oldum. Renkleri ayıramıyorum.
(Çaresizlikle Norman'a bakar. Norman, lavaloya gider. Bardağa su koyar. Sabunu ısıtır. Sir'e getirir.)
- NORMAN Kaşlardan başlayın.
- SIR Kaşlar mı?
- NORMAN Evet efendim. Kaşlarınızı sabunlayın. ~~Dik~~ dursun istersiniz ya.
(Sir, sabunu alır. Kaşlarına sürer.)
Güzel. Şimdi, beş numara.
(Sir'e makyaj boyasını uzatır.)
Yalnız yüze. Üst dudakla çene temiz kalsın. Sakal için.
Alındá, saç dibinde yen olacak. Peruk takacağız ya.
(Sir, yağlı makyaj çubuğuyla boyar.)
Tamaam. Tercyağdan kıl çeker gibi.
(Sir, makyajlı mirdürlir.)
- HIR Makyajla yüzüme yağılı boya vesim yapacağım. Sir gelset, birkaç fırça, bir ~~kanve~~ ^{lavaf} bir de tabure. Başı rahat insanın. Kimse karışamaz. Boya gitsin.
- NORMAN Sizden başka kimse buradan sokmaz.
- SIR Ne biçim laf bu? Benim burnumdan sana ne? Sorduk mu sana?

- NORMAN Aman efendim, kızmayın. Üzür dilerim. Karışmam, peki.
- SIR Karışma tabii. Kimse karışmasın bana. Kararı kendim veririm ben. İnsan, kaderine hükmetmeli. Kendi hayaliyle, kendi inancıyla, kendi gücüyle yücelmeli. Doğru bildiğini yapacaksın. Yaparım ben. Senin üstüne vazife mi? Ne karıştıyorsun sen?
- NORMAN Demez olaydım.
- SIR Beklemeyi bileceksin. Zamanı var hergeyin. Zamanı gelince yapacaksın. Dinle. Perde açılınca seyircilerle karşı karşıya gelir, aktör. Ruhunu açmak zamanıdır. Cömertçe açacaksın ruhunu. Sanat gücünü göstereceksin. Sirtında eleştirmenlerin kırbaçları şaklayacak. Dayanacaksın. Direneceksin. Günlerce, haftalarca, aylarca. Yıllar boyu. Acımasız zamana göğüs gereceksin. Zirveye tırmanacaksın. Emin adımlarla. Anlıyor musun? Bensen ne yazmıştı bana: "Sürdüreceksin. Dütün gücünle sürdüreceksin bu işi." demişti. Neden? Çünkü, sürdürmek zorundasın da ondan. Güçlü olmalı.
- NORMAN Bunu kitaba koysanız beyfendi.
- SIR Anlamazlar ki. Alçaklar. Neiret ediyorum alçaklardan!
- NORMAN Beyfendi kim bu alçaklar?
- SIR Sürececek bu, gidecek. Sürdüreceğim.
- NORMAN Peki efendim. Sürdürelim. Bu arada, şu makyajı da sürdüreceğiz.
- (Sessizlik. Sir, çaresizlikle makyaj tepsisine bakar.)
- Yüz çizgileri için ince uç. Şu çubuk.
- (Norman, Sir'e çubuğu verir. Sir, çizgilere başlar.)
- SIR Bir zamanlar, bu çizgileri ayrı ayrı yeniden boyardım. Şimdi çizgiler var zaten. Üstlerinden gitmek yetiyor.
- (Makyaja devam eder. Madge kapıya gelir, vurur. Norman açar.)
- NORMAN Gene ne var?
- MADGE Durumu nasıl?

- NORMAN İyi. Ama, rahat versen daha iyi olacak.
- MADGE Bir göreyim. Sahiden iyi mi?
- NORMAN Rahatsız etme şimdi.
- MADGE Ezberi nasıl?
- NORMAN Su gibi. Herşey yolunda.
- MADGE Müdür soruyor. Seyircileri salona alalım mı?
- NORMAN Alsın.
- MADGE Farkındasın değil mi? Dışardakiler seyirci. Oyunu seyre geldiler. Biliyorsun değil mi?
- NORMAN Soruya bak. Ne diye çırpınıp duruyoruz burda? Seyirciler için.
- MADGE Zamanında hazır olur mu? Oynayabilecek mi?
- NORMAN Tamam tamam.
- (Kapıyı Madge'in yüzüne kapar.)
- SIR Ne oluyor? Kimdi o?
- NORMAN Bir nazenin. Nazlı nazlı nazlandı.
- SIR Amma çok gelip gidiyorlar. İki de birde kesiyorlar. Konsantrasyonumu bozuyorlar.. Norman!
- NORMAN Buyrun efendim?
- SIR Nasıl başlıyordun?
- NORMAN Ne nasıl başlıyordun efendim?
- SIR Oyun, oyun!
- NORMAN Hangi oyun?
- SIR Bu geceki oyun. Piyes. İlk repliğimi hatırlamıyorum.
- NORMAN Giriyorsunuz. Gloucester'a şöyle diyorsunuz: "Gloucester, Fransa kralıyla Burgonya dükünü çağırın."
- SIR Tamam, anladım. Hangi piyestî bu?
- (Norman, küçük bir deftere bakar.)
- NORMAN Bu akşam 227. oluyor. Kral Lear. Daha önce tam 226 kere oynadığınız trajedi. Kral Lear. Aynı oyun.
- SIR Halâ bak. 227 kere oynamışım ve ilk cümleyi hatırlamıyorum.
- NORMAN Hay Allah. Asıl neyi unuttuk? Söyleyebilir miyim?
- (Sir, boş gözlerle ona bakar.)
- Yanakları. Biraz çökertmek gerek.

(Sir hiç beklemeden , boyayı alır, sürer.
-Doğru boyayı!-)

Yüzüm

SIR

Yüzüm herhalde tabutta da böyle olacak.

NORMAN

Şimdi de burun kenarlarına kalın birer çizgi. 20 numara.
Evet o. Güçlü bir görünüş verir. Hep öyle dersiniz.

(Sir sürer ve bakar. Norman, Brown-Polson nişastasından bir kaseye koyar.)

SIR

Nişasta buldun mu?

NORMAN

Henüz bulamadım efendim. Arıyorum. Ama bu, elimizdeki, bu turneye yeter. Şimdi bunu şununla karıştırıyoruz güzelce.

SIR

Sakal yapıştırmayı bilirim! Bana mı öğretiyorsun?
Kırk yıldır sahnedeyim ben. Otuz yıl da kendi sakalımı kendim yapıştırdım. Her işimi kendim yaptım. Şuna bak. Cin oldun da adam mı çarpıyorsun sen? Çizmeden yukarı çıkma.

(Sir, karışımı kendi hazırlar. Sakalı yapıştırır. Bu arada, Norman sırtını dönüp, biraz konyak içer.)

Fırtına sahnesinden sonra dinlemem gerek.

NORMAN

Biliyoruz.

SIR

Havlu!

(Norman havluyu verir. Sir, onunla sakal ve bıyığı bastırır. Aynada kendine bakar. Birden gene dalar. Boş gözlerle durur.)

Birşey eksik. Ne eksik?

NORMAN

Çizmeden yukarı çıkmış olmayayım efendim, ama bir peruk taksak, nasıl olur acaba?

(Peruğu Sir'e uzatır.)

Bu akşam biraz dikkatli giyeceğiz, değil mi efendim?
Salı gecesi, Üçüncü Richard'da biraz havadaydı.
Bizim huysuz kral, ahçı takkesi giymiş gibiydi.

(Sir peruğu takar. Alın kısmını yerleştirir.

Ek yerini boyar. Birden durur.)

SIR Sıcak burası. Çok sıcak. Bunaldım. Bayılacağım galiba.

(Norman konyak şişesini çıkarır.)

NORMAN Bir fırt çekin. İyi gelir.

(Sir, eliyle olumsuz işaret yapar. Norman biraz içer. Şişeyi cebine koyar. Sir'e döner. Sir, hareketsiz durmakta.)

Beyfendi durmayın öyle. Allahşıkına. Hadi. Ne olursunuz. Hadi!
(Sessizlik. Sir devam eder.)

~~XXXXXXXXXX~~

SIR Şunlara bak. Plymouth'daki Büyük Tiyatroyu bombalıyorlar. Vicdansız herifler. Barbarlar!

(Sessizlik.)

Bu gece gösteririm ben onlara. Bir oynayacağım ki!

(Sessizlik. Sir birden irkilir.)

Norman!

NORMAN Buyrun efendim.

SIR İlk cümle nasıldı? Kafam dağıldı, unuttuverdim.

NORMAN "Gloucester, Fransa kralıyla Burgonya dükünü çağırın."

~~NORMAN~~ SIR Vıdı vıdı, kafamı karıştırıyorsun. Ben makyaj yaparken sus. Burda ağır işçi gibi çalışıyoruz. Gevezelik etme. Bu akşam, dünyayı takacağım peşime. Evreni sürükleyeceğim. Konuşma, anlıyor musun?

NORMAN Hay hay efendim.

SIR Ne yapacaktım? Hay Allah! İlk cümlem neydi yahu? Yüzbin kere oynadım. Hala ilk cümlede takılıyorum. Kalkıp sana soruyorum.

NORMAN Sorun efendim. Yardım ederim ben.

SIR Sen mi? Bana? Kimse yardım edemez bana. İşim zor. Bitkinim. Seninki gibi kolay değil ki benim işim.

NORMAN Pekala. En zor iş sizinki. En iyi sizsiniz. Herşeyi en iyi bilen siz. Kabul. Peki öyleyse bu kendine acındırma ne oluyor? Hep demez misiniz? Kendine acıma en kötü huydur diye. Bunca yıldır niye çalıştınız? Tanıtma Bakanlığının yararına mı? Ne için uğraştınız? Haybaya mi? "Savaş, demez misiniz hep, "Yaşamak için savaş." Öyleyse ne halt etmeye savaşmıyorsunuz bu akşam? Elimizi kolumuzu bağlayıp ağlayalım mı? Benim işim kolaylaş. Dünyada kolay iş var mı? Ne savaşmak kolay, ne yaşamak!

Bütün dünya ne için savaşıyor? Yaşamak için. Ya siz?
Siz niye savaşıyorsunuz? Hadi bakalım verin cevabını?

(Sessizlik)

SIR Norman, kırıldan galiba. Özür dilerim. Ama, hepimiz,
her zaman güçlü olamayız. Benim de zayıf anlarım olabilir.
Olamaz mı?

NORMAN Bırakın şimdi oluru olmazı da, şu peruk işini bitirin.
(Sir makyajına devam eder.)

SIR Affedersiniz, gevezelik edip konsantrasyonunuzu bozdum galiba
"Tutsaklık nedir, ikimiz de biliriz Alfonso!" Sonrası
neydi? Ben ne dordim?

NORMAN "Dayanmam gerekirken, niye dayanamıyorum. Eksik olan
nedir? Beni dayanılmaz yapan ne? Tutkusuzluk mu?"
"Anlamına bağlı Haşmetpenah. Tutkudan ne anladığınızla bağlı.
Eğer tutku, tahtta oturmaksa böyle bir tutkum yok. Görevini
yaptıktan sonra, tutku olmaktan çıkar bu. Benim için
mutluluk görevimi yapmaktır."

SIR İyi hatırlıyorsun, Norman, Hafızan çok iyi.

NORMAN Polis gibi efendim. Polis hafızası benimki. Hatırlanması
gerekkenleri unuturum da, gereksiz şeyleri hatırlarım.

SIR Ne oynandı bu. Çok tutmuştu. Para kesiyorduk. Akıllı
satıcı kadınlarla, akılsız din adamları bayılmışlardı.
Eğer yirmi yaş genç olsaydım, gene oynardım. Ama geçti
artık. Yaşlandım. Şimdi daha yüksek düzeyde oyunlar
oynamalıyım. Oynuyorum da. Ama anlayan kim? Aşağılık
herifler. Alçaklardan nefret ediyorum.

NORMAN Kaşları bitirelim mi efendim?

(Sir, sabunlu kaşlarını tarar. Beyazlatır.)

Irene kapıya vurur.)

İRENE Yarım saat kaldı efendim. (Gider)

SIR O kadar oldu mu?

NORMAN Evet efendim. Bu akşam biraz geç başladık ya.

SIR Tacı niye getirmedin peki. Şimdi başımda olmalıydı.
Şuraya bak!

NORMAN Ne var efendim?

SIR Ellerim titriyor.

- NORMAN Fena mı? Tam Kral Lear'lik. Ellere de makyaj yapmayı unutmayalım.
- SIR Hale bak. Tutamıyorum ki. Titriyor. Sen yap.
(Norman Sir'ün elini tutar. Onunki de titrer.)
- NORMAN Allah Allah. Bulaşıcı galiba.
- SIR Krallığının bölünmesine katlanırım. Soytarı'yla laf yarıştırirırım. Kadronun eksilmesine dayanırım. Piyesteki lanetleri sineye çekirim. Korkunç esen fırtınaya göğüs gererim. Ama final sahnesinde ne yapacağım? Kucağında ölü Cordelia. Bir yandan onu taşıyacağım, bir yandan uluyacağım. Deli esen yel gibi. Uuuu, Uuuuu. Sonra da onu yumuşacık yere koymak gerek. Buna gücüm yeter mi?
- NORMAN Sizin de gücünüz yetmezse kimsenin yetmez.
- SIR İyi bir dostsun sen Norman.
- NORMAN Sağolun efendim.
- SIR. Sen olmasan ne yapardım bilmem?
- NORMAN Bensiz de yaparsınız efendim.
- SIR Seni ödüllendireceğim.
- NORMAN Biraz durun da madalyamı getireyim.
- SIR Alay etme. Şurada iki günlük ömrüm kalmış zaten.
- NORMAN Babam da aynen böyle derdi. İki günlük ömrüm var. 93 yaşına kadar yaşadı. Bu benim bildiğim. Belki hala yaşıyordur.
(Sir'ün el makyajını bitirir. Bakar.)
İşte. Bundan iyisi can sağlığı. Firavun mumyalarından bile güzel oldu.
(Sir'ün ellerini pudralar. Lady girer.
Cordelia kılığında. Peruçuyla. Üstünde sabahlık.)
- LADY Nasılsın Tonton?
- SIR İyiyim Sarman. Biraz kendime geldim
- NORMAN Gördünüz mü? Kılık değiştirince kendine geliyor..
Nasıldı o: "Heyhat Madam. Ben, ben değilim. Bir başkası zekasıyla kirpisel oklar fırlatan."
- LADY (Sir'o) Oynayabilecek miyin?
- SIR Dün, bugün, yarın. Her zaman varım.

- Dün dedim,^{de} dün gece uyandım mı ben? Seninle konuştum mu?
- LADY Bilmem. Sanmıyorum.
- SIR Sanki, uyanıp sana teşekkür ettim gibime geliyor.
- LADY Rüyanda gördün herhalde.
- SIR Hala da kalktım gibime geliyor.
- LADY Harmani'ni getireyim. Fiyongunu yapayım.
- SIR Yap ya.
- LADY Thornton'la Oxenby dışarda bekliyorlar. Gelsinler mi?
- SIR Oxenby'yi istemem. Korkuyorum ondan. Tam Iago o. Gelmiş geçmiş en müthiş Iago. Bir ellilik, bodur Sir Arthur Palgrove dahil.
- NORMAN İşte Beyfendi! Benliğini bulmuş olarak, alkışlarınızla huzurlarınızda!
- SIR Sir Arthur! 68'ine kadar Hamlet oynadı adam. Yüzünde şu bizim tiyatronun üst balkonuna çıkan merdiven basamaklarından çok çizgi vardı. Lear'ini de gördüm. Beş para etmez. Sir yaptılar. Kimbilir Krala adını kim vermiş? Geri zekalı bir kör herhalde.
- (Makyajına devam eder. Son rötuşları yapar.
Lady, Norman'ı kenara çeker.)
- LADY Harikasin Norman. Mucize yaratmışsın.
- NORMAN Sağolun hamfendi.
- LADY Al sana biraz çikolata vereyim.
- NORMAN Çok teşekkürler.
- LADY Herkes ona destek olacak bu akşam. Elbirliği edeceğiz.
- NORMAN Bir el de benden efendim.
- LADY Sağol. (Çıkar.)
- SIR Görmedim sanıyorsunuz değil mi. Gördüm. Ayıp ayıp. Bu ülkede tatlı yüzü görmeyen binlerce çocuk varken... Biri gelip sorsa, en büyük çikolata istifçisi kim diye, vallahi ihbar ederim. Üstelik onun Cordelia cesedini de ben taşıyorum. Biraz az yese ya. Beni düşünen yok tabii. Savaş çıktı, karneye bağlandı, kurtulduk sandımdı. Ne gezer? Bu kadın cehennemde bile çikolata-karamela bulur.
- NORMAN Aktörler bekliyor efendim. Görüşmeniz gerek.
- SIR Hayır. Görüşmeyeceğim.

NORMAN Ama şart efendim. Aktör bunlar.

(Kapıyı açıp seslenir.)

Mr. Thornton. Buyrun.

(Geoffrey Thornton girer. Yağlı bir aktör. Soyтары kılığında. Kostümü kendine biraz büyük gelmiştir.)

SIR Nasıl Geoffrey, kostüm uydu mu?

GEOFFREY Biraz büyük. Mr. Davenport-Scott çok uzun boyuydu.

SIR Mr. Davenport-Scott upuzun bir solucandı. Eh, pek de fena değil.

(Giysi için belirsiz bir jest yapar. Bu arada Norman Sir'ün giyinmesine yardım etmekte.)

Sözleri biliyorsun değil mi?

GEOFFREY Biliyorum.

SIR Replikleri zamanında ver. Bekletme beni.

GEOFFREY Tabii.

SIR Tak tak tak. Tempo isterim.

GEOFFREY Olur.

SIR Benim ışığımda da durma.

GEOFFREY Peki.

SIR Ramp ve kanat ışıkları benimdir. Yalnız benim.

GEOFFREY Biliyorum üstad, biliyorum.

SIR Kendine başka ışık bul.

GEOFFREY Tamam.

SIR Bir şarkı söyle duyayım.

GEOFFREY Efendim?

SIR "Bir adam var, akli kısa" Onu söyle..

GEOFFREY (Bozuk başlar) Bir adam var, akli kısa.

NORMAN (Güzel söyler) Bir adam var, akli kısa..

GEOFFREY (Daha iyice ana, gene de parlak değil)

Bir adam var, akli kısa,

Yağmur yağsa etmez tasa

Giden gider, kalan kalır

Yağsa n'olur, ya yağmasa.

- SIR Pekala. Sen düz oku bunu. Şiir gibi. Bir de şunu söyleyeyim. Fırtına sahnesinde illa bacaklarıma sarılacaksan aşağıdan sarıl. Şöyle dizlere. Davenport?Scott gibi kalçalarıma değil. Fıtığımı patlatıcaktı az daha.
- GEOFFREY İstemiyorsan hiç sarılmam üstad.
- SIR Duyarak oyna asıl, duyarak! Önemli olan bu. Nasıl oynarsan oyna, duyarak oyna.
- GEOFFREY Tamam.
- SIR Ama çok da abartma. Dengeli. Ve ne olursa olsun, ben konuşurken doğru dur. Kıpraşma.
- GEOFFREY Peki.
- SIR Senin rolünde ağlamak yok.
- GEOFFREY Biliyorum. Tabii.
- SIR Bu oyunda bütün ağlamaları ben yaparım.
- GEOFFREY Peki.
- SIR Yazarın istediğini ver. Ne azını, ne fazlasını.
- GEOFFREY Tamam.
- SIR Takma dişlerine de dikkat et. Fırlamasın.
- GEOFFREY Çok heyecanlanınca oluyor o.
- SIR Bu oyun çok heyecan oyunudur. Aman dikkat et, şunu da billesin. Bu rol için ekstra ödeme yok. Figüran kadrosundasın. Sözleşmen böyle. Figüran parası alırsın.
- GEOFFREY Kabul.
- SIR Hadi. Allah yardımcın olsun. (Çıkmasını işaret eder)
- GEOFFREY Teşekkürler.
- (Norman onu kapıya getirir)
- NORMAN Allah yardımcın olsun Geoffrey.
- GEOFFREY Amin. Nazilerle vuruşsam daha iyiydi ya. (Çıkar)
- SIR Şu kadroya bak. Mr. Churchill'in bakanları bile bunlardan iyi.
- NORMAN Oxenby bekliyor efendim.
- SIR Oxenby mi? Ne istiyormuş?
- NORMAN ~~Norman~~ Onun birşey istediği yok. Biz istiyoruz. Fırtına efekti için adamımız yok ya.
- SIR Oxenby'yle görüşmem ben. Ne görüşeceğim. Dayanamıyorum o adama.
- NORMAN Ama o olmazsa fırtına da olmaz.

(Sessizlik. Norman Oxenby'yi içeri alır.

Edmund kılığındadır. Aksak yürür. Topallayarak.)

Mr. Oxenby geldi efendim.

OXENBY Beni görmek istemişsiniz.

SIR Ben mi? Ben mi istedim Norman? Niye istedim?

NORMAN Beyfendi'nin sizden bir ricası var.

OXENBY Buyrun efendim.

NORMAN Aramıza katılalı çok olmadı. Ama görmüştünüzdür. Biz burada bir aile gibiyiz. Herkes her işe koşar. Duyduğunuzdur, Mr. Davehport-Scott artık bizimle değil.

OXENBY Duydum. Soyunma odasında bir iki kere beraber olduk. Atıp tutuyordu. Foyası meydana çıkınca maskesini düğdü. Çenesi kaparmıştır herhalde.

NORMAN Mr. Thornton bu akşam Soyтары'yı oynuyor. Şövalyeyi oynayacak arkadaş da fırtına sahnesi oynanırken kulubeyi kurmaya yardım edecek. Bu durumda fırtına efekti için makineyi çalıştıracak kimse kalmıyor. Yani, sizden rica etsek.

OXENBY Olmaz.

(Sessizlik.)

Başka birşey var mıydı?

(Cevap yok.)

Benim piyesimi hala okumadı değil mi?

(Cevap yok. Oxenby çıkar.)

SIR Pis bolşevik! Doğu cephesinde Ruslar kazanırsa, tiyatronun da sonu olur.

NORMAN Ne yapacağız şimdi? Adama bak. Olmaz dedi kesip attı.

SIR Benden nefret ediyor. Kıskanıyor. Ona rağmen ayaktayım. Piyesini de okumayacağım işte. Kültür Komiseri bile olsa okumam. Hiçbir kuvvet okutamaz bana.

NORMAN Ben okudum.

SIR Sahi mi?.. Bana göre rol var mı?

NORMAN Var. Güzel bir karakter rolü var. Ama dili iyi değil.

Hem zaten sansür de izin vermez. Malum ağızlar.

SIR Demek kafası gibi ağız^{da} bozuk. Baksana, Davehport-Scott için, ayaküstü ne laflar etti. Muhabirleri kimse sevmez. Ama bir meslekdaş için böyle konuşulur mu?

Ajan bile olsa, bir meslekdaş hapse girince üzülür insan. Halkçı geçiniyor ama, piyeslerini de eleştirmenler için yazıyordur o. Halkı düşündüğü yok. İnsanları sevmiyor ki. Kompleksli bir adam.

NORMAN

Şu fırtına işine bir çare bulsak efendim.

SIR

O kız nerde? Hani tacı parlatan kız? Tacım nerde benim?

NORMAN

Peki peki, heyecanlanmayın. Gider bulurum.

(Norman çıkar. O çıktıktan biraz sonra da Irene gelir. Elinde tac.)

SIR

Gel canım. Getirdin demek. Norman da sana bakmaya gitti.

IRENE

Öyle mi? Görmedim.

(Sir'e doğru gider. Tacı verir. Gülünser.)

SIR

Adın neydi senin canım?

IRENE

Irene, efendim.

SIR

Irene. Çok güzel. Sen de güzelsin. Konservatuvar'dan mısın sen?

IRENE

Hayır efendim. Dışardanım. İlkten bölge tiyatrosuna girdim.

SIR

Hangisine?

IRENE

Maidenhead.

SIR

Demek Maidenhead.

(Tacı alır, bırakır. Kızın yüzünü ellerinin içine alır.)

Haftaya Eastbourne'da olacağız.

(Norman girer.)

NORMAN

Bulamadım. (Durur.)

SIR

Yüz kemiklerini inceliyordum. Çok güzel.

NORMAN

Hadi Irene. İşine!

SIR

Hadi yavrum.

(Irene çıkar.)

Doğuştan aktris bu kız. Elmacık kemiklerinden anlarım ben.

NORMAN

Tacı giyin. Beş dakika kaldı perdeye. Hamfendi'yi çağırayım mı? Harmanı için.

SIR

Hay Allah. Piyes nasıl başlıyordu, gene unuttum. Bir parça aklım kalmıştı. Onu da bu güzel kız dağıttı.

(Madge vurup girer.)

MADGE

Bir çeyrek kaldı. Biraz geciktik galiba.

SIR

Çeyrek mi? Olmaz. Yetişemem. Oynayamam. İptal edin.

- Paralarını verin, gönderin herkesi. Evlerine gitsinler.
Reziller. Hepsinden nefret ediyorum. Oynamam ben. Oynamam.
- MADGE İptal edelim mi dediniz?
- NORMAN Yok canım. Nerden çıkardın şimdi bunu?
- SIR Nasıl başlıyordu oyun?
- MADGE Bu durumda oynayamaz.
- NORMAN Oynaar.
- SIR Nasıl başlıyordu.
- MADGE İstemiyorsa...
- NORMAN Sen çık. Karıştırma. Oynar. Perde açılın, oynar.
- MADGE Geciktik ama, çok geciktik.
- NORMAN Ne gecikmesi. Neye gecikmişiz. Daha yirmi dakika var.
Hem gecikirsek gecikiriz. Geç başlarız. Laf.
- SIR Susun! Sözlerimi hatırlamıyorum.
- NORMAN Gitsene sen. İğn yok mu senin?
(Madge çıkar.)
- SIR Norman. Norman! Nasıl başlıyordu bu cenabet?
- NORMAN "Dokuz yıldır uzaktaydı. Gene gidecek."
(Borazanların çalınışını taklid eder: Ta ta tabatta
Ta tara tattat)
- "Kral geliyor!"
(Kısa sessizlik)
- "Gloucester, Fransa kralıyla Burgonya dükünü çağırın."
SIR Gloucester, Fransa kralı ile Burgonya dükünü çağırın.
- NORMAN Başüstüne Kralım.
(Sessizlik)
- SIR Sonra?
- NORMAN Bu arada biz de asıl amacımızı açıklayalım.
(Sessizlik)
- Haritayı...
- SIR Tamam tamam. Biliyorum. Söyleme. Biliyorum. Ben sorduğunda
konuş. İlk defa oynamıyoruz ya. Birşey sorarsam söylersin.
"Bu arada asıl amacımızı açıklayalım."
(Uzun sessizlik)
- Sonra?

NORMAN

Haritayı ver bana.

SIR

Tamam tamam. Söyleme. Biliyorum.

(Uzun sessizlik)

Korkum şu...

NORMAN

Hayır. "Bakın ülkemizi şöyle bölüyoruz biz."

SIR

(Devam eder) bölüyoruz biz. Başkası değil. Doğru düşlerimizden söz ediyorum. Düşler. Beynin ürettiği ürünler.

NORMAN

Hayır hayır. Yanlış. Yanlış piyes.

SIR

"Fırtınaları uarsacağım acılarıyla."

NORMAN

Yanlış. Bu da başka yanlış piyes.

SIR

Sorarım size. Menhus büyüler ve şeytanca tuzaklarla beni öldürmeye çalışanlar neye müstahaktır? Bu ten, Fransa'nın büyük güçlerine dayanabilir mi? İnsan, olduğu kadar olmalı. Macbeth uyumayacak artık.

NORMAN

Hale bak. Nereden nereye geldik?

SIR

Ne oldu?

NORMAN

Macbeth efendim. Macbeth'i oynamaya başladınız. Durup durukken bir de Macbeth çıktı başımıza.

SIR

Macbeth mi? Ben mi? Hay Allah! Nerden çıktı o?

NORMAN

Dışarı. Hadi dışarı!

(Sir kuzu kuzu çıkar. -Bir oyundur bu-)

Üç kere dönün. Vurun kapıyı. Tak tak.

(Sir kendi çevresinde üç kere döner. Vurur.)

Giri!

(Sir girer)

Yemin et!

SIR

Anya manya kumpanya.

(Sir elini kaldırır. Olduğu yerde

sallanır. Birgeyler mırıldanır.

Norman ona ümitsizlikle bakar.

Lady, Cordelia kılığında girer. Elinde

harmanı (pelerin). Sir onu görünce, Lady'nin yüzünü ellerinin içine alır.)

Zavallı Soytarımı astılar. Yok, yok artık hayatta.

Köpek yaşar, at yaşar, fare yaşar da..

Neden çıkmaz senin soluğun.

Sen niçin yaşamazsın çocuğum.

Dönmeyeceksin artık hiçbir zaman,
Hiçbir, hiçbir hiçbirzaman, hiçbir hiçbir, hiçbir zaman.

(Sonsuzluk)

NORMAN Döndü. Geri döndü. Hoş geldiniz efendim, safalar getiriniz.
Düzeldiniz.

(Sir tacını giyer. Lady, hermaniye'yi giydirir.
Bir ritüeldir yaptıkları.)

LADY (Sir'un elini öper) Başa Aslanım.

SIR (Lady'nin elini öper) Yaşa Sarmanım!

(Kapı vurulur)

IRENE Beş dakika var efendim.

NORMAN Teşekkürler.

SIR İnelim savaş alanımızı görelim. Savaş başlıyor.

(Tam çıkacaklarken hava saldırısı sirenleri.
Donakalırlar.)

İlk Kral Lear'imi oynadığımda müthiş bir kasırga kopmuştu.
Şimdi bombardıman. Olur mu bu? Shakespeare'i baltalamak
için ellerinden geleni yapıyorlar. Ben oynamaya çalışıyorum,
onlar oynatmamaya.

NORMAN Bence size karşı bir davranış değil. Şahsınıza almayın.

SIR Bombalayın alçaklar, bombalayın! Bizi uçurumlara salın!
Ama ağzımdan çıkan her söz sizin zulmünüze kalkan olacak.
Her cümlem gadrinize siper.

NORMAN Sizi duyduklarını pek sanmıyorum efendim.

SIR Alçaklar! Zalimleri!

(Titremeye başlar. Kontrolünü yitirir.

Sarsılmaktadır.)

NORMAN Yapma Allahım. Tam toparlamıştık.

LADY Bu saldırı zamanında oldu. İmdada yetişti. Yapamaz...
Baksana haline.

(Lady, Sir'ü yatıştırmaya çalışır.)

Madge'i çağır Norman.

SIR Norman!

NORMAN Buyrun efendim.

SIR Beni sahneye götür. Tanrı aşkına. Durduramazlar beni.
Ne bolşevikler, ne Nazileri! Orduyla gelseler üstüme
durduramazlar beni.

(Titremeye devam eder. Lady ile Norman birbirlerine bakarlar. Ne yapacaklarına bilemez durumdalar.)

Götür diyorum. Dediğimi yap!

(Norman'la Lady ona yardım ederler.)

LADY Konuşmayı kim yapacak?

SIR Davenport-Scott tabii.

(Sessizlik)

NORMAN O burda yok efendim. Herkes de sahne kılığında.

~~SIR~~ Öyleyse sen! Sen yapacaksın Norman.'

NORMAN Ben mi? Yapamam efendim! Ben sahneye çıkamam.

SIR Sen dedim. Sen yapacaksın Norman.

NORMAN Ama efendim. Ben ne diyeceğimi bilemem ki.

SIR Tartışma benimle. Burda emirleri ben veririm.

NORMAN Fakat hiç hazırlığım yok.

SIR Yap dedim, yapacaksın!

(Lady ona yardım eder. Çıkmaktadırlar.)

Bu titreme niye durmuyor?

(Sirenler kuvvetle çalmaya devam eder. Bombardıman başlamıştır. Bombalar düşmekte. Norman konyak şişesini diker, bitirir. Sirenler. Bombalar.

Kararma.

Norman sahne önünde. Üstünde kuvvetli bir spot.)

NORMAN (Yavaş sesle) Bayanlar, baylar. (Daha yüksek) Bayanlar, Baylar. Hava saldırısı başladı. Biz oyunumuzu oynayacağız. Ölmek istemeyenler çıkabilir.. Görmek istemeyenler.. Oyunu Görmek istemeyenler çıkabilir. Ama lütfen yavaş. Sağolun, varolun...

(Spot altında durur. Bombalar. Sirenler...)

P E R D E

Birinci Bölümün Sonu

İKİNCİ BÖLÜM

(Kulis. Karanlıktır. Hava saldırısı sürmekte.
Norman'ın sesi dışardan duyulur.)

NORMAN (Yavaş sesle) Bayanlar, baylar..(Daha yüksek) Bayanlar,
Baylar. Hava saldırısı başladı. Biz oyunumuzu oynayacağız.
Ölmek istemeyenler çıkabilir.. Görmek istemeyenler..
Oyumu görmek istemeyenler çıkabilir. Ama lütfen yavaş.
Sağ olun, var olun...

(Müzik: Yaylı sazlar dörtlüsü "Mikado" operasından
final bölümü çalar. Madge, kumanda köşesinde.
Müzik susar. Alkışlar.)

MADGE Hazır. Işıklar hazır olsun. Salon ışıkları yarım.
(Dikiz deliğinden salona bakar. Seyircilerden
hafif konuşmalar, boğaz temizlemeler, seyre
hazırlık sesleri.)

Timpani! Girişe hazır. Gir!

(Timpani muntazam vuruşla başlar)

Salon ışıkları tam karama.

(Sessizlik)

Borazanlar hazır. Gir!

(Banddan borazan sesleri)

Davul! Tempö!

(Timpani tempoyla vurmaya başlar.)

Sahne hazır olsun. Elex. Perde için hazır. Gir. Perde!

(Işıklar yanar. Norman kulise girmekte. Elinde
karbaç, bir havlu, bir de tepsi. Tapstede
bir bardak, bir şişe bira. Bir de pudra
ponponu.)

(Bundan sonraki bölümlerde sol sütun, Kuliste geçen oyunu, sağ sütun ise sahnede oynanmakta olan "Kral Lear" oyununu vermektedir. Sahnede sesler duyulmaktadır.)

SAHNE ÜSTÜ

SAHNE DIŞI

NORMAN

Nasıldım Geoffrey? İyi ko-
nuştum mu?

GEOFFREY

İyiydin dostum. Çok iyiydin?

NORMAN

Sizce nasıldım hanfendi? İyi
oldu mu?

LADY

Mr. Davenport-Scott'dan daha iyi.

NORMAN

Sahi mi? Gerçekten? Çok heye-
canlandım. Dilimin sürçtüğü
fark edildi mi? "Ölmek isteme-
yenler" demez miyim? O anda bir
tokat atabilirdim kendime. Ama
sahiden iyi miydim?

LADY

İyiydin Norman. Bayağı iyiydin.

NORMAN

Beyfendi birşey söyledi mi?

LADY

Hayır.

(Kral Lear başlamıştır. Gloucester,
Kent dükleriyle Edmund'u oynayan
Oxenby'nin sesleri)

KENT

~~PAK SANIRIM Kİ~~

Kral, Cornwall dükünden çok Albany'yi
sever sanırdım

GLOUCESTER

Hepimiz öyle sanırdık....

KENT

Bu delikanlı, öğlunuz mu Lordum?

GLOUCESTER

Ben büyüttüm dostum. Önce sahiplen-
mek için kor gibi olurdum. Şimdi
tunçlaşmış artık.

KENT

İyi anlayamadım.

GLOUCESTER

Annesi anladı dostum. O yetti. An-
laşmıştık. Seviştik. Karnı büyüdüğünde
anlaşıldı, şizliğin sebebi benimim....

GLOUCESTER

Bir çim değilim. Bir ağaç. Buradan da dana bükülür. Ama daha hayırlı işler.

Bu gayrimeşru, ama hayırlı. Sen bu soylu beyi tanıyor musun Edmund?

EDMUND

Hayır efendi.

GLOUCESTER

Kezî lordudur. Benim saygıdeğer dostum. Unutma bunu.

EDMUND

Saygılar sunarım Lord cenapları.

KENT

Sevdim seni Edmund. Daha da iyi tanımak isterim.

EDMUND

Teşekkür ederim efendi. Sevginize layık olmak için elimden geleni yapacağım efendi.

GLOUCESTER

Dokuz yıdır burada değildi. Gene gidecek.

Kral geliyor!

MADGE

Borazanlar hazır. Giriş!

(Borazanlar çalar.)

Hamfendi hazır lütfen.

Beyfendi hazır lütfen.

HAMFENDİ. Girin.

(Lady sahneye çıkar. Hafif alkış.)

Timpani! Hazır!

(Madge bir düğmeye basar.

Yeşil ışık yanar.

Irene davula, yavaş ritimle vurur.

Madge, düğmeye tekrar tekrar

basar. Irene, davul ritmini hız-

landırır.)

Herkes hazır! Giriş!

Kral giriş!

(Borazanlar son güçle çalar.

Norman, Sir'e kalkması için yardım eder. Ama, Sir kalkamaz. Sarsılarak titremekte.)

NORMAN

Beyfendi, sizin sıranız.

(Sir kıpırdamaz. Irene, davulu vurmaya sürdürür.)

Hanfendi girdi. Sıra sizin.

Giriş. Hadi efendim!

(Borazanlar susar. Sir, hareket-siz durur.)

(Madge, yeşil ışığı söndürür.)

Irene, davulu keser.

Madge, Sir'le Norman'ın yanına gelir.)

MADGE

Gördün mü? Ben demedim mi?

NORMAN

Beyfendi, lütfen! Yalvarırım.

N'olursunuz! Sıra sizin.

Hadi efendim!

GLOUCESTER

Kral geliyor!

(Sessizlik)

OXENBY

Görmüştüm. Kral geliyordu.

KENT

Geliyordu.

OXENBY

Evet geliyordu. Kral hazretleri geliyordu. Gördüm. Tören kitabı hazır. Şövalyeler. Şövalyeler vardı. Yüce ülkenizin flamalarını taşıyorlardı. Sarı kıyafetler.

Şövalyeler, flamalarıyla..

OXENBY

Beyfendi. Giriş. Sıranız geldi.

Oxenby, tuluata vurdu. Hadi artık!

(Öbürleri de yardım eder. Sir'ü ayağa kaldırmaya çalışırlar. Sir, titremekte, sarsılmaktadır.)

LADY

Evet, babam... Kralımız.. Geliyordu.

Hemen arkamdaydı. Buraya geliyorduk. Yürüdük. Törenle, Gelenek üzere

ben önde yürüdüm. Öndeydim. Kral

babam arkada. Arkamdaydı.

Biraz dinlenmek için durdu. Ne de
 olsa yaşlandı. Genç değil artık.
 Onun yaşında kolay değil.
 Bunca yıl.. Bunca yıldır kral.
 Genç sayılmaz artık.

(Salondan mırıltılar yükselir.)

NORMAN

Salon sabırsızlanıyor. Beyfendi!
 Seyirciler...

(Madge'e) Borazanları çaldır.

Tekrar. Borazanları Baştan..

Çaldırsana!

(Madge, Irene'e gider, kulağına
 birşeyler söyler.

Norman, Sir'ü ayağa kaldırır.

Sir, tekrar oturur..)

(Yakına bir bomba düşmüştür.)

(Norman, Sir'ü zorla kaldırır.)

(Oxenby, sahneden kulise gelir.)

OXENBY

Geliyor mu, gelmiyor mu?

NORMAN

Geliyor.

(Oxenby sahneye döner.)

MADGE

Borazanlar! Kral girişli!

(Borazanlar çalar.

Yakına bir bomba daha düşer.)

OXENBY

Geliyor.. Kralımız geliyor.

Geliyordu.. Geliyor galiba. Hayır,
 hayır. Yanlış görmüşüm. Yanılmışım.

Gelmiyor.

İzninizle.. Ben gidip bir bakayım.

Kralımız geliyor mu? Lordlarım,
 izninizle. Yakından göreyim.

Bakayım, Kralımız geliyor mu?

OXENBY

Geliyor! Kralımız geliyor!

NORMAN

Sahneye efendim. Sahneyel.
Salon dolu. Dopdolu.

(Sir toparlanır.)

NORMAN (Çabuk)

"Gloucester, Fransa kralı ve
Burgonya dükünü çağırın."

(Madge'e)

Şövalyeler girişi, şövalyeler
girişi! Girsinler.

MADGE

(Şövalyelere)

Hadi girin, girin.

(Işığı söndürür. Irene davulu bira-
kır. Haritasını alır. Kendi girişi
için hazırlanır.)

NORMAN

(Irene'e) Gir hadi. Girsene.

Allahaşkına gir.

(Irenegider , sahneye-.

Sir, sanki bir uçurum başındaymış
da düşmemeye çalışıyor. Birazdan,
yürür. Sahneye çıkar...

Seyircilerden büyük bir alkış.

Sessizlik.

Kuliste, Norman'la Madge, yürekleri
ağızlarında, heyecanla sahneye ba-
karlar. Beklerler.

(Norman, yeni bir küçük şişe çıkara-
rır, Büyük bir yudum içer.)

(Işıklar kararır...

Bombardıman, uçaksavar sesleri...)

SIR

Gloucester, Fransa kralıyla Burgonya
dükünü çağırın.

GLOUCESTER

Bağüstüne kralım!

SIR

Bu arada, biz de asıl amacımızı
açıklayalım. Haritayı ver....

(Işıklar yanar. Norman, Madge ve Geoffrey sahneyi seyretmekte. Sir'ün, sahneden sesi.)

(Yeşil ışık. Norman, fırtına sesi çıkaran, madeni levhaya vurmaya başlar. Dışarda hava saldırısı devam etmekte.)

Sir sahneden kulise döner.

Kararan ışıklar, yeniden aydınlanır.

MADGE

Fırtına.. Giri

(Fırtına başlamıştır. Efektli Norman'la Irene yapmaktadır. Sir'le Geoffrey sahneye giderler.)

(Lady, sahneyi seyrediyor, Kenarda duran Oxenby de. Lady, Norman'la Irene'le.)

LADY

Daha hızlı. Daha

SIR

Sizi gidi şeytanlar.

Üç alacağım hepinizden. Öyle şeyler yapacağım ki ibret için dünya alem görstün. İntikamı acı olacak. Gözüm yaşarır sanan aldanacak. Yufka değil yüreğim artık. Hayır hayır. Kılım bile kıpırdamayacak..

Ağlamam gerek belki, ama ağlamam.

Bin parçaya bölünse yüreğim, karalar bağlamam.

Geli benim deli oğlum, gel soy tarım! Çıldıracağım!...

KENT

Sözümün gerçek olduğunu görmek

istersen, aç bak şu keseyi.

Cordelia'ya göster bu yüzüğü.

Sahibini söyler size. Aradığınız odur. Henüz bilmeseniz de....

Bu fırtına da gitgide azıyor. Ben Krala bakayım..

SIR

Es be ^{hey} rüzgar es! Şaklat kirbacanı.

Çıldır, kıldır, çıkar bütün acanı!

DÖNÜŞÜR, nabneye bakar. Sonra
gene fırtına ekibine döner.)

Vurun. Daha çok. Hızlı.

Daha! Daha!

(Norman çalgın gibi çalışmakta.

Lady, onlara yaklaşın,)

Hadi hadi. Daha çok. Ayyuka

çıksın. Vurun, vurun!

(Norman'la Irene son güçleriyle çalışırlar.
Bitmek üzereler. Onları seyreden Oxenby,
gelir, Norman'dan fırtına sesi çıkaran
levhayı devralır. Lady de Irene'den rüzgar
makinesini. Sesler, kasırgaya dönüşmüştür.
Gürültü ayyuka çıkar. Doruk noktasındayken,
KARARMA)

(Sir kulise gelir. Sir ve Norman üzerinde lokal ışık.)

SIR (Öfkeli) Nerdeydi Fırtına! Boralar, kasırgalar istedim.
Nazlı üfürükler aldım. Asırlık çınarları devirecek yıldırımlar
istedim. Sivrisinek vızıltısı verdiniz. Beni Fırtına benim,
beni Esen rüzgar, yakan ateş benim. Siz bana cenaze ağıta
verdiniz. Bana yapılır mı bu? Ayıp size. Yazıklar olsun!
Allah topunuzu..f affetsin! Norman, beni ortada bıraktın
Norman!

(Sir, soyunma odasına girer. Norman peşinden.)

Orda, sahnede görkemli, heybetli bir oyun verecektim. Zafere,
avuçlarımdaydı. Ama geriden gelen ne? İhanet. Vızıltılar,
mırıltılar. Sanki kelekler kanat çırpıyor. Nerde o fırtına,
nerde o kasırga, hora? Söyleyin bakalım. Ne oldu bu akşam?
Fırtına sahnesi ne oldu?

(Sir, kanapeye çöker.)

NORMAN Çok iyi oldu efendim. Harikaydınız. Ama huyunuzdur. Çok
başarılı olunca böyle yakınırırsınız. Siz de farkındasınız.
Zirvedeydiniz. Fırtına sahneyiz olağanüstü.. Hadi; şimdi
dinlenin.

(Sir, sırtüstü yatar. Norman onu battaniye ile örter. Eliyle alnını tutar. Yastığını düzeltir. Rahat ettiğine emin olur. Sonra, gaz ocağını yakar. Çaydanlığı koyar. Çay hazırlar)

Şimdi perde arası. Sonra Gloucester'in kör bahçesi var. "Bana dokunmazlar. Düzenbazlıkla uğulamazlar." Biraz uyunmaya çalışın. Geçti, çok iyiydi. Zira deydiniz. Hanımefendi öyle dedi. Onun sözleri bu. Zira de. Ben Firtına sahnesini iyi izleyemedim. Canım burnumdan çıkıyordu. Bir ara sahneden sesinizi duydum: "Haklı ceza!" Ama ne güzel tonlamaydı. Sarsıcı. Soluk kesici. Sizi şimdiye kadar hiç bu kadar yaşıyarak, duyarak oynarken görmedim diyebilirim. Başka birşeydi bu akşam. Geoffrey de Soytarı'da çok iyiydi. Hiç mankelemedi sizi. Işığınızı da kesmedi. Jünyayı da çevikti. O yaşta bir adam. Aferin valla. Davenport-Scott'u üç kere cebinden çıkarır. Bir de hoş birşey oldu efendim. Biz, fırtına sahnesinde, arkada çalgın gibi çarpınırken, bir baktım, Oxenby yanımda bitti. Devraldı. Birşey söylemeden. Bitmek üzereydin. Hızır gibi yetişti. Helal olsun adama. Sonra teşekkür edince, "Boşver, değmez" dedi. "İçimden geldi. Niye bilmem.." Bırakır mıyım? Hemen dedim ki: "Çünkü biz burda bir aileyiz. Siz de bizdensiniz. Kardeşimiz sayılırsınız." Aksak aksak gitti. Birşeyler homurdanarak. Sanki küfretmişim gibi.

(Sessizlik)

Çay? Birazcık? Uyuyor musunuz efendim?

SIR Olur mu bu? Alçaklar! Alçaklardan nefret ediyorum!

NORMAN Kim efendim? Nime kızılıyorsunuz? Eleştirmenler mi?

SIR Eleştirmenler de nerden çıktı? Kim oluyor eleştirmenler?

Onlara olsa olsa acırım. Zavallı onlar. Sakat, geri zekalı, canlı cenazeler.

NORMAN Beki kime böyleyse? Kime? kxxxxxxmxxxx

SIR Kime, ne?

NORMAN Kime kızılıyorsunuz?

SIR Bırak da biraz kafamı dinliyeyim Norman. Soru sorup durma Allahşkına. Ama, gitme. Ben uyuyuncaya kadar gitme. Burda kal.

(Sessizlik)

Güçüm tükeniydr.

(Sessizlik)

Günlerim sayılı.

(Sessizlik. Norman ona bakar. Sonra, cep konyasını çıkarır. Ama şişe boşalmıştır. Ayaklarının ucuna basarak odadan çıkar. Koridorda, elinde dikiş sepetiyle gelen Lady ile karşılaşır.)

LADY Uyuyor mu?

NORMAN Galiba.

LADY Yanında oturacağım.

NORMAN Uyandırmayın ama hamfendi. Çok yorgun. Biraz uyusun.

(Norman çıkar. Lady, Sir'ün yanına gelir. Biraz da isteyerek, gürültü eder. Sir, kıpırdanır.)

SIR Sıram mı geldi?

LADY Hayır. Daha perde arası.

(Oturur. Bir uzun, külotlu, kalın çorabı (tight) dikerek onarmaya başlar.)

Sana söyleyeceklerim var.

SIR Benim için "Zirvede" demişsin. Norman söyledi.

LADY Uydurmuş. Ben böyle birşey demedim.

(Sessizlik)

SIR Peki, ne söyleyecektin?

LADY Her zaman söylediğimi.

SIR Öyleyse cevabıma biliyorsun.

LADY Çok çalıştın. Yeter artık. Yeter, yeter'dir. Bu akşam, oyun sonunda bir konuşma yap, bitir bu işi.

SIR Yapamam.

LADY Neden?

SIR Birakamam da ondan.

LADY Öleceksin. Ya da bitki gibi olacaksın, Pekala.. Kendin bilirsin. Kendi düşen ağlamaz. Ne istersen yap. Ama bilki, beni de sürükleyemezsin. Bıktım huysuzluğundan.

SIR Böyle deme sevgilim. Ne dence yapıyorum. Uysal'adınım ben.

LADY Uysal mı? Sen? Değilsin, hiç değil. Dikbağlı, evet!

Kendi başına buyruk, evet! İnâatçı, evet. Ama uysal, hayır!

SIR Böyle konuşma.

- LADY Ya nasıl konuşayım? Aslansın, kaplansın mı diyeyim? Dinle bak! Aktörsün sen. Karakter açıklamayı bilirsin. Kendini yorumla biraz da. Hayal gücünü kullan. Yeteneğini işlet. Duymaya çalış. Benim duygularımı da anla. Ben seni anlıyorum ama, sen de beni anla. Neler çekiyorum ben? Anla bunları.
- SIR Biliyorum canım, biliyorum. Kendince haklısın. Ama, benim sana ihtiyacım var. Bir parçam olarak, gerçek olarak, yanımda ol.
- LADY Yanındayım işte! Allahın cezası şu çorap gibi. Bu da senin bir parçan, bu da gerçek. Ben de. Şu çoraptan farkım yok. Dinle: Senden tek istediğim, tek dilediğim bu: Bırak artık. Yeter. Bu gece, bu hafta sonu. Ama bırak. Dayanamıyorum. Dayanamayacağım. Yeter!
- SIR Olmaz.
- LADY Niye olmasın? Pekala olur.
- SIR Bırakamam.
- LADY Kendini aldatıyorsun. Kâmsmeyi değil, kendini!
- SIR Neden burdayım öyleyse? Bombalar düşüyor. Savaş oluyor. Biz oynuyoruz burda! Neden? Başka yolu yok da ondan. Mesleğim bu benim. Görevim. Sanatım. İnancım bu benim.
- LADY Elinin körü!
- SIR Ne?
- LADY İnancımsın, görevimsin. Laf bunlar. Keyfin için yapıyorsun. Zevk almadan hiç birşey yapmazsın sen. Keyfin için başkalarını da kuyruğuna takar sürüklersin. Başta ben. Zincirle bağlı köle! Hukuki bağımız bile yok.
- SIR Evli olsak ne fark eder? Eder mi?
- LADY Lafları tersinden anlıyorsun. Mahsus.
- SIR Boşanmalıydım ondan.
- LADY Boşanmadın. Boşanamazdın. Çünkü "Sir" ünvanı almak istiyordun.
- SIR Doğru değil bu.
- LADY Öyle bir doğru ki, daha da var mı? Avanta nerde iyi bilirsin. Sade kendini düşünürsün. Ele verirsin talkını, kendin yutarsın salkımı. Uysalım diyor bir de. Kötü oynadın bu rolü. Acemi bir figüran gibi. Hiç inandırıcı değil. Hele bana hiç!

Çıkarına olmayan hiçbir şeyi yapmazsın sen. Sen. Kendin.
Yalnız sen.

SJRQ Ne olur konuşma, yapma böyle! Zaten batıyorum, beni büsbütün batırma.

LADY Sir hazretleri! Lady cenapları. Şaşaa! Azamet! Gözün hep bunlarda. Tanrı aşkına anla şunu: Üçüncü sınıf bir aktör-rejisörsün sen! Bir taşra kumpanyasının bağı. O kadar! Sir hazretleriymiş! Lady cenaplarıymış. Halime bak! Şu Allahın belası çoraplara bak. Halimize bak! Lear'in felaketi yanımızda mutluluk kalır.

SIR Hiç böyle konuşmazdın. Şaşırtıyorsun beni. Lady'sin sen. Soylu bir ailedensin. Babadan soylu. Babanın dizbağı nişanı bile var.

LADY Olmaz olsun. Yere batsın nişanı. Soyluymuş. Bütün hayatımca bu martavali dinledim. Babam da böyle konuşurdu. Sanki küçük dağları yaratmış. O da peş para etmezdi. Sen de!

SIR Üzme beni ne olur? Zaten iyi değilim. Daha Lear'in yarısı var. Seni kaldıracağım. Kucağımda taşıyacağım. Uuu, Uuu diye uluyacağım.

LADY Sir'müş, Lady'ymiş! Sevsinleri! Komikiz biz komik! Bilmem neyle gülünecek haldeyiz. Kral'da biraz akıl olsaydı zor alırdın sen ünvan münvan. Senin önünde yalnız sahnede eğilir insanlar. Rol gereği.

(Sessizlik)

SIR Hatırlar mısın, hani yıllar önce Goneril oynayan bir kız vardı. Uzun boylu, esmer, Grek burunlu.

LADY Flora Bacon.

SJR Galiba. Flora'mıydı adı. O herhalde. Bir gece Norman'a çok kızmıştım. Ters bir iş yapmıştı. Haşladım ben de. Ne dediği o kız: "Giydiriciniz olabilir. Ama unutmayın, o da insan!" Sonra Norman'a döndü: "Niye kışkırt basıp gitmiyorsun? Çekilir mi bu? Neden katlanıyorsun bunlara?" Norman dedi ki: "Büyütme sen de. Bu dünya böyle. Men dakika dukka. Ben üstüme alınmıyorum. Hınçlanmış, hıncını birinden çıkarması gerek. Şu anda beni buldu."

Şöyle bir baktı: "Sen kendi işine bak. Her koyun kendi bacağından asılır."

Haklıydı Norman. Kişi ne alırsa, onu verir. Her koyun kendi bacağından. İnsanda inanç olmalı, savaşma gücü, görev bilinci olmalı. Yoksa dayanamaz. Ben de bana verileni veriyorum. Flora Bacon anlamadı bunu. "Esir Tüccarı" dedi bana. Herkesi köle sanıyormuşum. Ne diye tuttumdu onu sahki.

LADY Ben söyleyeyim. Kara gözünün hatırına değil tabii. Annesi tiyatroya 200 sterlin yatırım yaptı da ondan. Çıkarın vardı da ondan.

SIR Ben bolşeviklere bile iş verdim. Onlar bile söylemedi bunu bana. Esir Tüccarı diyor bana. Ben?

(Sessizlik)

Dün gece ne rüyalar gördüm. Lear oynuyordum. Ama sanki ben tepeden bakıyorum. Aşağıda da ben. Lear oynayan ben. Ben bana yukardan bağıriyorum. "Hadi bakalım, daha, daha... Ver bakalım." Aşağıdaki ben, Lear'in her sözü yeni bir rüzgar. Taze bir soluk. Ama sonu? Sonrası? İhtiyar adam, can çekişiyor. Ölüm eşiğinde kıvranıyor. Acı, keder... sonra ölüm. Huzur. Ben benim dışımdaydım. Çok çektim. Daha çekeceğim. Ne olur yalnız bırakma beni.

(Elini uzatır. Lady tutmaz.)

Gitme ne olur. Yanımda olursan güç bulurum. Sensesiz karanlığa düşerim. Kapalı bir odaya. Kapkara. Perdesi çekilmiş. Karanlık, kapkaranlık.

LADY Norman gelince giderim.

SIR Daha uzun kal. Lütfen. Hep kal. Bırakma beni. Çöküyorum.

LADY Doğru, çöküyorsun. Ama ben de çöküyorum. Ben baktım artık. Soğuk trenlerden, soğuk bekleme salonlarından, geceleri yenen soğuk yemeklerden baktım usandım. Bavul açıp, bavul toplamaktan, bu cenabet çorapları yamamaktan baktım. Kostümlerin küf kokusundan usandım. En çok da neden biliyor musun: Ezberlemekten, oynamaktan, sahneden baktım. Seninle yarışmam ben. Yaşlandım. Kendimle de yarışmam. Keşke, Amerika turnesinde bırakmışaydım seni. Baltimore'da. Mr. Feldman'ın önerisini kabul edip film çevirseydim. Hollywood'a gitseydim, keşke..

(Sessizlik)

- SIR Feldman, bana, "sinemaya uymazsın" dedi. İyi fotoğraf vermezmişim. Alçak herif. Sinemadan da, alçaklardan da nefret ediyorum. Ben yaşayan şeyleri severim. Tiyatroyu severim. Kanlı, canlı, sıcaktır tiyatro.
- LADY Ama hemen yitip gidiyor.
- SIR Benim büyüklüğüme uygun kamera keşfetmediler daha.
- LADY Ben o kadar büyük değilim. Küçük başarılar yeter bana. Alçakgönüllüyüm.
- SIR Şu cüce Arthur Palgrove'u sir yaptılar? Niye sanki? Hala anlamadım. "Kalkın Sir Arthur" dedi Kral. "Fakat Haşmetpenah ben zaten ayaktayım. Diz çökmüyorum ki." Cüce herif! Kariyeri boyunca, Londra dışına da adım atmamıştır.
- LADY Amerika'yı çok sevmiştim. Yeni bir dünya.
- SIR Nefret ediyorum. Alçaklardan nefret ediyorum.
- (Kapı vurulur)
- IRENE (Dışardan) İkinci perde başlıyor efendim.
- ~~Dinleneyim~~
- SIR Dinleneyim biraz.
- LADY Doymak istiyorsun sen. Ego'nu doyurmak. Çöreceğin hepsini yemek istiyorsun. Kendin. Tek başına.
- SIR Başkasına yedirmem. Başkası yiyecek olduktan sonra çöreceğin ha olmuş, ha olmamış.
- (Sir güler. Norman, soyunma odasına girer.)
- NORMAN Nasıl gidiyoruz?
- SIR Kapı vurmaya bilmez misin sen?
- NORMAN Efendim lütfen! Hamfendi burda.. Şöyle biraz dolandım fuayede. Duymalıydınız, neler diyorlar sizin için. Kimleri andırıyormuşunuz? Mikelanj, William Blake.. Zavallı bir çocuk vardı. Havacı bir er. Yaralı. Ağlıyordu. Yanında yaşlı bir adam, herhalde babası. "Ağlama evladım, oyun sonunda. Ne olacak?" Bence yanlış bir avutma yolu ya, neyse.. Ama okuyordu oğlunu: "Üzülme yavrum, ne var bunda bu kadar üzülecek?"
- SIR Demek Mikelanj diyorlar?
- NORMAN Hem de Blake.
- LADY Ben odama gidiyorum.
- SIR Kal biraz daha. Ne olur?
- LADY Sen de dinlen. Öyle değil mi Norman?
- NORMAN (Otomatik) Yan

(Lady çıkar)

- SIR Lady'ye saygılı olmalısın.
- NORMAN Ben ona hep saygılıyım.
- SIR Daha saygılı olmalısın. Özellikle son zamanlarda.
- NORMAN Özelliği ne?
- SIR Zaman. Dönem. Yaş.
- NORMAN Haa, yani dönüm dönemi. Şu durumlar.
- SIR Evhamlı oldu. Kendini dinliyor. Kendiyle meğul hep.
- NORMAN Kendi kendine kaldırı. Dayanılması zor bir durum.
- SIR Saygılı ol dedim sana.
- NORMAN Peki peki. Oluruz. Siz uyuyun biraz. Birşey ister misiniz?
- SIR Huzur. Yalnızca huzur istiyorum.
- NORMAN O da olur. Ama, umarım geç olur. Biraz uyuyun. Sıranıza var daha. Uyandıgınızda dipdiri olacaksınız. Sahneye girişiniz görkemli olacak. Hadi Allah rahatlık versin. Pireler ısırmasın.

(Çıkar, Irene elinde taçla gelir. Norman'ın gidişine bakar.. Bu sırada, Sir birden fırlamıştır. Koşar gibi gelir, kapıyı açar. Irene'le burun buruna gelirler.)

- SIR Madge'i çağır?

(Irene koşarak gider. Sir, defterini alır. Birşeyler yazar. Kağıdı buruşturup atar. Yeniden yazar. Siler, yeniden yazar. Madge gelir. Irene, dışarda, elinde taç bekler. Madge kapıyı vurup girer.)

- MADGE Buyrun.

- SIR Nasıl gidiyor? İyi, değil mi?

- MADGE İlk antreniz dışında iyi.

- SIR Yaklaş.

(Madge yaklaşır.)

Elimi tut.

(Madge tutar.)

- MADGE Buz gibi.

- SIR Korkudan.

- MADGE Neden korkuyorsunuz?

- SIR Duygularımdan. Sana karşı. Ne olacak bizim bu halimiz?

- MADGE Kiminle konuştuğunuzun farkındasınız değil mi? Benim, Madge.

(Lady çıkar)

Başkasıyla karıştırmayın.

SIR Madge, içimden gelerek söylüyorum. Yürekten. Kendimi çok yalnız hissediyorum.

(Madge kurtulmak ister.)

MADGE İmtihan. Sıranı mı çimdi? İşlerim var. Oyun beni bekliyor.

SIR Dinle. Beni dinle. Olacaklardan korkuyorum. Hayatımda ilk kez, ileriye göremiyorum. Sana bunları söylemek istedim. Yalnız hissediyorum kendimi. Sıcak bir dost yok çevremde.

MADGE Kuruntu bunlar.

(Kurtulur)

Niye çağırdınız beni?

SIR Tek gerçek dost diye. Seni istedim.

MADGE Gitmem gerek. Perde açılacak.

SIR Yirmi yıl. Yirmi yıl mıydı? Benimle.

MADGE Evet.

~~MADGE~~

SIR Mutlu oldun mu? Değdi mi?

(Sessizlik)

MADGE Mutluluk? Hayır. Mutlu olmadım. Ama, değdi mi? Değdi.

(Sessizlik)

SIR Madge, tatlım, vasiyetimde, bütün gazete kupürlerimi sana bırakacağım.

MADGE Vasiyet mi? Nerden çıktı bu söz? Ne gereği var?

SIR Kupürler. Bütün bir yaşantının belgeleri. Meslek yaşamım. Kutsal/gibi sakladım onları. İyi yazılanları da, kötülerini de. İyiler çok tabii. Sen de beni iyilikle anarsın. Aktörler anılarda yaşarlar.

MADGE Saçma bir hal aldı bu konuşma. Zamanı mı? Lear'in ortasındayız. Zaten geç girdiniz. Şimdi de burda beni yakalamış, sanki cenaze töreninizi düzenliyorsunuz.

SIR Yaşamın en güzel yanı, ölümden sonra anılmak. Beni iyilikle an.

MADGE Anılacaksınız tabii.

(Sessizlik)

SIR Madge, sana birşey vereceğim.

(Makyaj masasında duran bir kutuyu açar.

..Bir yüzük çıkarır.)

Bu yüzük senin olsun. En değerli şeyim bu benim. Edmund Kean, bir oyunda takmıştı. Gürüp bir adı vardı

oyunun: "Eski borçları ödemek için yeni bir yol!"
Edmund Kean orda taktı bu yüzüğü. Sonra da benim oldu.

(Yüzüğü Madge'in parmağına takar. Madge,
duygulanmıştır, duygularını saklamaya çalışır.)

Yıllar önce düşündüm. Sana verecektim. Ama çok geçtin
o zaman. Yanlış anlaşılır diye düşündüm.

MADGE Bir erkek, bir kadına yüzük verirse hep aynı şey anlaşılır.
Ne zaman olsa.

SIR Bana duygusuz derler, bilirim. Belki de doğru. Ama
kör değilim.

MADGE Değilsiniz. Hem, hiç evlenmemiş bir kız neler hisseder.
Umarım, siz de bunu biliyorsunuz.

(Sessizlik)

İyi ki yıllar önce vermediniz bu yüzüğü. Umutla yaşadım
hep. Birşeyler umarak. Belki de dayanamazdım. (Durur)
Yirmi yıldır sizin için çalıştım. Hergün. Size yararlı
olmaya. Sizin için birşeyler yapmaya çalışarak. Her zaman
da yerimi bildim.

SIR Bir tanésin sen. Beni gerçekten seven tek kişi.

(Madge, birden yüzüğü çıkarp, Sir'e verir.

Kaçarcasına çıkar. Sir, yüzüğü parmağına takar.
Defterine döner. Yazmaya başlar.) nene,
gelip, yavaşça kapıyı vurur.)

Kim o?

IRENE Benim efendim, Irene. Tacı getirdim.

SIR Gel.

(Irene girer.)

Oraya koy.

(Irene tacı koyar. Durur. Sir yazmakta.
Sessizlik.)

IRENE Birşey söyleyebilir miyim efendim? İzin verir misiniz?

SIR Söyleyeceğine bağlı.

IRENE Size teşekkür etmek istiyorum.

SIR Ne için?

IRENE Bu akşamki oyun için.

SIR Daha bitmedi ki.

IRENE Sizinle aynı sahneye çıkmaktan onur duydum.

(Sessizlik)

SIR Şu çekmeyi aç. Orda bir resmin var. Vax bakayım.

(Irene fotoğrafı verir. Sir, yazıp imzalar.)

IRENE Bu odaya gelmeyi çok seviyorum. Güçlülüğü hissediyorum burada. Gizemi de. Kimler gelip geçmiş buradan. En büyük ustalar. Ürküyorum da. Sanki hakkım olmayan bir yere girmişim gibi.

(Birbirlerine bakarlar)

SIR Şu kapıyı kitle.

(Irene kilitler.)

Yaklaş bakayım.. (Adını çıkaramaz)

IRENE Irene.

SIR Irene. Demek sahneye çıkmayı seviyorsun sen?

IRENE Evet.

SIR Çok mu?

IRENE Çok.

SIR Tutkuyla?

IRENE Evet.

SIR Her hücrende duyarak?

IRENE Her hücremde.

SIR Başka hiçbirşeyi gözün görmemeli.

IRENE Görmüyör.

SIR Başka zevk düşünmeden?

IRENE Düşünmüyorum.

SIR Başkalarının yaşadığı şeyi unutmalsın.

IRENE Unuturum.

(Sessizlik)

SIR Burcun ne senin?

IRENE Akrep.

(Norman kapıya gelir, açmak ister. Kilitli bulunca şaşırır, duralar. Sonra, açılıp anahtar deliğinden dinler -gözetlemez-.)

SIR Güzel. Akrep burcu, tutkulu, açığı sıkı, sadık, kiskanç olur. Tiyatro için asal nitelikler. Bacakların güzel mi?

(Irene omuz silker.)

Bakayım. Yaklaş.

(Irene eteğini kaldırır.)

Daha, daha.

(Daha kaldırır.)

Güzel. Fazla güzel. İngiltere'de, iyi aktrislerin bacakları genellikle kütük gibidir.

(Kalçalarını eller.)

Balık eti. Kemiklerin incecik.

(Ellerini göğüslerine doğru çıkarır.)

Biraz daha dolgun olabilirdi. Dekolte için.

(Irene'in yüzünü ellerinin içine alır.)

Çok gençsin. Çok tazesin.

(Birden sarılıp kaldırır onu. Irene hafifçe bağırır.)

Güzel. Böyle olmalı!

(Birden onu yere bırakır. Eliyle gitmesini işaret eder.)

Geç kaldık yavrum. Çok geç!

(Irene kapıya koşar. Kilidi açıp, koridora çıkar.

Norman'la karşılaşır. Norman onu bileğinden

yakalar. Kapıyı kapar. Sir, içerde uyanır.)

NORMAN Gel bakalım buraya fıstık. Seni gidi çapkın seni.

IRENE Bırak beni!

NORMAN Ne oldu? Anlat.

IRENE Beyfendi iyi.

NORMAN Neden iyi? Kimden iyi?

IRENE Kendi iyi. Oyunu bitiremez sanıyordum. Ama şimdi çok iyi.

NORMAN Oyun daha bitmedi. (Sessizlik) Eee? Bekliyorum.

IRENE Neyi?

NORMAN Anlatmanı. Olanları. Hadi. Bana bak, yoksa bir tokat yersin, nerden geldiğini şaşırırsın! Hadi, gözün kapanmadan, çenen açılsın.

IRENE Hahi dosttük seninle?

NORMAN Gene öyleyiz. Unutmadım. Hiç unuttur muyum güzelim? Newark-On-Trent'deki tiyatrodaki halin hala gözümün önünde. Tutkal kokulu, malzeme odasındaki halin. Faslı Prensın kucığında kuş gibi çırpınıyordun. Prens dediğim eğri bacaklı, sıska bir herif. Hem de evli. O zaman dediğimi de unutmadım. Ne dedimdi: "Görmemiş olayım. Ama bir daha olmanın." Sen de söz vermiştin. Eee, nerde kaldı sözün? Bu ne halt etmek?

IRENE Ne yaptım ki ben?

NORMAN Ne yaptın ki? Ben de onu soruyorum. Anlat bakalım.

IRENE Birşey yapmadım. Ne anlatayım?

NORMAN Sir'ü anlat ^{tatlım.} ~~anılat~~ Babamız, efendimiz, beyimiz, herşeyimiz, Sir'ü anlat. Kızdırma beni de anlat Irene.

IRENE Geç kaldım. Adaha gidip hanımefendiye yardım edecektim.
 NORMAN Giderdin. Dur bakalım. Beni iyi duymadın galiba! Ya da anlamadın? Sana sorduk. Ne yaptın Sir'le?

IRENE Söylemeyeceğim işte!

(Yakalayıp çeker, vurur gibi yapar.)

NORMAN Bana bak. Bir döverim, annen tanımaz.

IRENE Hele bir vur! Gider söylerim. Sir'e şikayet ederim. Söylerim işte, ona söylerim. Valla söylerim.

(Norman, Irene'i sırakır.)

NORMAN Sir'e söylemiş. Söylermiş işte. Ay, ödüm koptu! Öldüm korkudan. Beni ona şikayet ha? Ah canımın içi, gönlümün pilici. Kumpanyanın körpösi, harita taşıyıcısı, sahne amiri yardımcısı. Sen? Beni ona söyleyeceksin demek. Adamın halini görüyor musun? Bu durumda ne söylersen söyle kafası basmaz. Oranı buranı ellettiğin matine aralarını da söyler misin? Söylermiş. Ben bu çakalozu çakmas mıyım fındıkçı? Ne sanıyorsun sen? Onaltı yıldır o kerizi giydiren kim? Güllabicilik eden, her türlü nazıma çekeh, öteberisini yıkayan kim? Onun her türlü kırkı çamaşırını bilirim ben. Avucumun içi gibi. Ne sandan sen cicim. Söylermiş. Söyle de gör kaltak! Adam feleğini şaşırma. Söylesen ne yazar, söylemesen ne yazar? Duydum ben. "Böyle olmalı" dedi. Nasıl olmalıymış? Ne, nasıl olmalıymış? Söyle bakalım da biz de öğrenelim. Hadi!

IRENE Beni kucaklayıp kaldırdı.

NORMAN Kaldırdı mı?

IRENE Evet. "Çok gençsin, dedi. Çok tazesin." Sonra kucaklayıp kaldırdı. "Böyle olmalı" dedi. Sarıldı böyle bana. Gençlik, tazelik istiyor oğulxxx (Norman güler) Ne var bunda gülecek? Söylüyoruz işte. Kucaklayıp kaldırdı. Öyle dedi. Valla. Titriyordu. Ben de. Kollarının arasında, havadaydım. Boşlukta. Bir parçaşyıldım onun sanki. "Böyle olmalı" dedi. Eliyle çak dedi. Ben de çıktım. Onun kolları arasında! Gençsin, tazesin dedi bana. Orda, havadayken gözlerimi kapayıp düşledim. Onun kolları arasında, Cordelia olarak taşınmayı düşündüm. Harika olurdu. Gerçek bir Cordelia, genç bir Cordelia.

NORMAN Bırak bu boş lafları! Onun istediği genç falan değil, hafif bir Cordelia. Hafif, canımın içi, hafif. Tüy gibi. Bir kendine bak, bir de Lady'ye. Taşıyan adamı anlarsın.

IRENE Asıl sen anlarsın, onu duysaydın. Genç istiyor o.

NORMAN Bak güzelim, Leamington'da "Yapı Ustası"nı oynamıştık. Kadro çok gençti. Üç temsil, zor dayandık. Hiç iş yapmadı. Gençlik lafına karnım tok benim. Seyirciyi bilirim. Genç içerdi, seyirci dışarı. Seyirci, deneyimli oyuncu isterdi "Böyle olmalı" dediği, böyle hafif olmalı demek. Sen tüy gibisin. Taşıyacağım dâye dalağı patlamaz adamın. (Güler) Kantara ilk çıkan da sen değilsin tatlım. Öncesi var bunun. Lady hazretleri ilk nasıl başladı sanıyorsun. O da harita taşırdı. Sonra konuşmalı rol aldı. Hatırlarım. İlk turnede.

(Irene, yavaşça ağlamaya başlar.)

Onun aradığı ne gençlik, ne de yetenek. Az yiyen biri. Tatlı düşkünü olmayan biri. Etine buduna olmayan biri. Eskiden olsa neyse. Aslan gibiydi. Kim olsa taşırdı. Ama şimdi canı burnundan çıkıyor adamın.

(Norman eski günleri düşünür. Biraz da üzülmüştür ama, hemen toparlanır.)

İşte böyle güzelim. Hayale kapılma. Aklını başına topla. Geçmişe mazi derler. O eski günler geride kaldı. İleriye bakalım. Bakalım ama, sen de fazla ileri gitme. Adam kendini zor taşıyor. Artık seni bile kaldıramaz. Durum pek parlak değil. Sen yolun başındasın ama, sonuna geldi.

(Lady görünür.)

Bir adım, bir adım daha, cup! Küp küp üstüne, kırka da kulpu kırık küp.

LADY (Irene'e) Burda mısın sen? Başım döndü seni aramaktan.

Nerde benim zırhım? (Çıkar)

NORMAN Hadi bakalım, yaylan güzelim. Binecek başka kayık bul kendine. Bizimki su alıyor. Dalmak üzere.

(Irene çıkar. Norman, konyak şişesinden bir yudum alır. Sir'ün soyunma odasına girer. Yavaşça sarsıp Sir'u uyandırır.)

Cicili bicili giysimizi giysek mi efendim. Yaban çiçekleriyle?

süslü giysimiz.

(Sir doğrulur. Norman, onu giydirir. Bir süre konuşmazlar. Sir'ün kostümünü yaban çiçekleriyle donatır.)

SIR Demek Mikelanj dediler.

NORMAN Hem de Blake.

SIR Ne demek istediklerini anlıyorum. Ruh yüceliği.

(Sessizlik)

NORMAN Kızla konuştum. Benço pek hafif de değil. Sakın kadroyu değiştirmeye kalkmayın. Zaten buna dayanacak gücümüz yok.

(Sessizlik.. Sir, birden Norman'a sarılır.)

SIR Sana borcumu nasıl ödeyeceğim. Gerçek arkadaşın sen. Yaptıklarını nasıl öderim?

NORMAN Bırakın şimdi bunu. Ağlatacaksınız beni.

SIR Allah Allah. Bu koku ne? Kokuyor musun sen? İçmişsin. Çok mu içtin? Ne kadar?

NORMAN Az az.. Az biraz. Yeterinden az.

SIR Iago, Iago!

NORMAN Yanlış oyundan.

SIR Gücümü toplamalıyım. Daha Lady'yi kucağımda taşıyacağım. İşimiz çok. Seni de ayık isterim. İsterdim.

NORMAN Ayığım ben. Baksanıza. Diksiyon mükemmel. Dil dolanmıyor.

Kaslar yay gibi. Moral yerinde. Tamperaman bomba. (Gülümser)

SIR Ne var gülecek? Benim öyle olmam gerek. (Kendine hitaben) Davran, haydi aslan yürek.

NORMAN (Alaycı, ağzının içinde yuvarlayarak) Yürüü, Bay kibir?

SIR Ne dedin?

NORMAN Kral Lear dedim. Açılın, Kral Lear geliyor!

(Çıkarlarken ışıklar kararır.

Borazanlar. Davullar. Kılıç şakırtıları.

Işıklar açılır. Tam aydınlık.)

KULİS
(Sahne)

(Sir, Lady, Norman
beklerler. Irene, Tim-
paninin yanında.)

(Sir, ellerine tükürür.)

LADY
Yapma şunu. Ne o öyle? Amele
gibi.

(Sir, Lady'yi kucaklayıp
kaldırır, sahneye girer,
kulistekiler seyrederek.)

Işıklar kararır.

Biraz sonra yeniden aydınlanır.

(Irene timpaniyi yavaş ritme
çalar.)

MAYOR Donda!

SAINNE DIŞI
(Kral Lear Oyunu)

KENT

Kralıma saygılar sunmaya geldim. İyi
geceler dilemeye.. Nerde Kralımız?

ALBANY

Böyle Edmund, Kral nerede?

EDMUND

Nefes alamıyorum. İşim bitik. Ölmeden
bir iyilik edeyim. Bunca kötülükten
sonra. Çabuk, saraya adam gönderin.

Kralla Cordelia'yı öldürecekler.

Emir vermiştim. Durdurun onları.

Çabuk yetişsinler. Kurtarsınlar!

ALBANY Koşun, çabuk! Yetişin!

SİR (Ulur)

Uuuu! Uuuu! Uuuu!

Yalçın kayalar, büyük taşlar! Sizin

gücünüz, sizin diliniz, sizin

gözlünüz bende olsaydı, gökkubbeyi

yıkardım. Gitti o! Kızım öldü!

Vardı sonsuzluğa. Canım Cordelia.

Ölen kim, kalan kim, bilirim ben

bilirim. Öldü, toprak gibi öldü.

Toprak oldu, toprak oldu....

KENT

Parçalan yüreğim, parçalan.

ALBANY

Bu sonsuz acıya katlanmalı, boyun eğmeli.

Söylenmesi gerekeni değil, duygularını

söylemeli. En büyük acıya çekti

ihitiyar. Biz gençler çekemeyiz

bu kadar! Ömrümüz yetmez belki de.

(Perde kapanır. Salondan alkışlar.
Sir kulise gelir.)

SIR (Yu-
kükarı doğru bakarak - Sanki gökteki Shakespeare'ye seslenmekte-)
Başardık William! Ustam, başardık!

MADGE Selam için hazır! Perde! Aç!
(Topluluk selama çıkar.)

Selam için sıranız Sir! Hazır! Giri
(Sir, sahneye yürür. Salondan muazzam alkış.
"Bravo" sesleri.)

(Işıklar kararır. Parlak, çok kuvvetli bir
Spot. Sir, sahne önünde, spot ışık altında.
Arkasında, karanlıkta Norman. Alkışlar,
Bravo sesleri sürmekte. Sir, elini kaldırıp
onları susturmaya çalışır. Alkışlar yavaşlar, durur.)

SIR Sayın bayanlar, sayın baylar. Dilimizin, edebiyatımızın şaheserinde,
şahsıma gösterdiğiniz ilgiye, yakınlığa şükranlarımı sunarım.
Zor günler ~~yaşadık~~ yaşıyoruz sayın seyirciler. Çağdaş uygarlık,
karanlık güçlerin tehdidi altında. Biz, tiyatronun gönüllü
askerleri, bu büyük savaşta yerimizi aldık. Haklıların yanındayız.
En büyük amacımız tiyatromuzu yaşatmak. Hedefimiz, gelmiş
geçmiş şairlerin en yücesini sonsuza değin sürdürmek. Onun
şaheserleriyle insan ruhunu yüceltmek, güçlendirmek başlıca
dileğimiz. Britanya adasının her köşesinde, onun soylu, onun
güçlü soluğunu duymaktar ülkümüz. Yapabiliyorsuk bunu,
başarabiliyorsak ne mutlu bize...

Sayın seyircilerimiz, yarın gene bu dev yazarın bir
bir başka eserini sunacağız... Gene Shakespeare'den bir
şaheser...

NORMAN (Arkasından fısıldar) Üçüncü Richard!

SIR Evet. Yarın, gene Shakespeare'in bir başka büyük eseri:

NORMAN (Fısıldar) Üçüncü Richard!

SIR Üçüncü Richard. Ben, şahsen Kambur Kralı oynayacağım.
Cumartesi, matinede...

NORMAN Venedik..

SIR Venedik Taciri'ndeki her zaman oynadığım rolde karşınıza
geloceğim. Yahudiyi oynayacağım. Bu karakterin, günümüzde
nasıl güncel olduğunu daha iyi göreceksiniz. Cumartesi

akşamı ise, oyunumuz...

NORMAN Lear.

SIR Evet, cumartesi akşamki oyunumuz, bu gece tanıştı olduğunuz acıklı öykü. Kral Lear'in trajik kaderi. Ben, gene aynı rolde olacağım: Bir aktörün meslek hayatının en zor sınavlarından birini, gene vermeye çalışacağım. Gelecek hafta başında, siz sevgili dostlarımızdan ayrılıyoruz...

NORMAN Eastbourne.

SIR Eastbourne'da olacağız. Ayrılacağız dedim ama, oradaki yakınlarınıza bizi tavsiye ederseniz, onlar aracılığıyla gene birlikte oluruz. Böylece bağlarımızı koparmamış oluruz. Umarım, bizi beğendiniz, umarım tavsiye edersiniz. Bize gösterdiğiniz bu sıcak ilgi, bu sevgi için, şahsım adına, eşim Lady adına, topluluğumuzda görev almış bütün arkadaşlarım adına enzin şükranlarımızı sunarım. Teşekkürler.. Saygılar, sevgiler. Sağolun, var olun.. Çok merci. Sağolun.

(Alkışlar. Sir, eğilip selamlar. Spot ışıkta çekilir. Kuvvetli alkışlar sürer...

Kararma..

Tekrar aydınlandığında Sir'ün soyunma odası..

Sir, makyaj masasında oturmakta. Önünde viski ve bira. Norman kostümü ka... Sir'ün çıkardığı takma sakal ve bıyık...

Sir, önce viski içer, üstüne bira... bira alır.)

SIR Norman.

NORMAN Efendim?
SIR Sen ne olacaksın?

NORMAN Ne gibi efendim?

SIR Ben sahneyi bırakırsam, sen ne yaparsın?

NORMAN Birşeyler bulurum. Beni merak etmeyin.

SIR Ben ~~ama~~ bırakırsam, işin olmaz. Açıkta kalırsın.

NORMAN Düşünmeyin siz. Kalmam.

SIR Düşünmez olur muyum? Senin için üzülüyorum evlat.

NORMAN Üzülmeyin efendim.

SIR Belki gemilerde kamarotluk yaparsın.

NORMAN Yani tiyatroyu bırakayım mı?

SIR Tanıdığım armatörler var. Sana bir iş buluruz.

NORMAN Benim için ne kendinizi yorun, ne de armatörleri ofendim.

SIR Ne yaparsın peki?

NORMAN Birşeyler bulurum.

(Sessizlik)

SIR Yarın ne oynayacaktık?

NORMAN Üçüncü Richard.

SIR Gene mi? Ne kepaze turne programı bu? Kim yaptı bunu?

NORMAN Siz.

SIR . Dön baba dön aynı şey. Dolap beygiri gibi.

(Geoffrey gelir. Günlük kılıkta.)

GEOFFREY Bir uğrayayım dedim. Çıkıyorum da.

SIR Gel Geoffrey. İyiydin bu akşam. Fırtına sahnesi de çok iyiydi. Sağol. Soytarının Krala sevgisini de iyi yorumladın. Çok önemlidir bu.

GEOFFREY Teşekkür ederim. Bu rol, şimdiye kadar oynadığım en büyük Shakespeare rolüydü. Güveninizi boşa çıkarmadım umarım.

SIR Çok iyiydin. Norman, Geoffrey'e bir bardak bira versene.

GEOFFREY Teşekkürler.

(Norman bira koyup, Geoffrey'e verir.)

Doğrusu çok mutluyum. Bu yaşta, hala oynanabileceğini kanıtlamak. Harika bir şey. Tiyatroda yaş önemli değil. İnsan sahnede genç hissediyor kendini. Bazı zorluklar var ama, yaşın getirdiği kolaylıklar da var. Deneyim çok şey kazandırıyor insana. Sağlığınza.

SIR Senin de. Sağlığa.

NORMAN Afiyet olsun
Geoffrey.

GEOFFREY Birşey sorabilir miyim Üstad?

SIR Sor.

GEOFFREY Bu soytarı garip bir rol. Anlamadığım birşey var. Büyük bir rol ama, hepsi yarım saat içinde. Yarım saat sonra çekilip gidiyor sahneden. Taa sonunda, sizin ağızından asıldığı söyleniyor. Niye asılmış? Kim asmış? Belli değil. Niye böyle bu?

SIR Doğru. Şimdi bak, bu konuda benim görüşüm şu: Shakespeare'in zamanında Soyтарыyla Cordelia'yı aynı aktör oynamış. Zaten dikkat edersen, sahnede ikisi beraber hiç görünmezler. Aralarında karakter benzerliği de var. Krala sevgileri, sözlerini esirgemez oluşları, açık kalplilikleri gibi. Hem de ne oluyor. Tasarruf ediliyor: Ayı ayrı iki oyuncu yerine tek oyuncu ikisini de oynuyor.

GEOFFREY Akla yakın. Eh, bu tasarruf hikayesi bugün de var. Neyse, sizi yanıltmadım inşallah. Bu rolü bana verdiğinizde pişman olmadınız umarım.

SIR Hayır hayır. Kesinlikle.

GEOFFREY Birşey daha var efendim. Son. Biliyorum yorgunsunuz. Söyleyip gideceğim. Beni işe alırken, size büyük fazla birşey istemem demiştim. Küçük roller yeter. Yükseklerde gözüm yok. Hep turnelerde oynadım ben. Londra'da hiç sahneye çıkmadım. Yükselmedim de. Turne hayatı renklidir. Değişik yerler, değişik insanlar. Vakit iyi geçer. Bundan iyisi can sağlığı. Parada da gözüm yok. Karım müzik dersleri veriyor. Durumumuz iyi sayılır. Aslında, benim yaşımda iş bulmak zordur. Ama, savaştan ötürü kısmetimiz açıldı. Gençlerin hepsi askerde. Cephe. Benim torunum da asker. Trablus'da esir düştü. Neyse, uzatmayayım. Diyeceğim şu: Bana daha büyükçe roller verebilir misiniz? Fazla para istemem. Bu akşam çok mutlu oldum. Gene böyle rollerde oynasam diyorum.

SIR Peki Geoffrey, düşünürüm.

GEOFFREY Sağolun Ustad. Hadi, iyi geceler. Biraya da teşekkürler.

(Geoffrey sendeler. Norman onu tutar.)

Yok yok. Birşey yok.

(Çıkar.)

SIR İyi insandır bu Geoffrey.

NORMAN Makyajımızı silmiyor muyuz beyfendi?

(Sir aynada kendine bakar.)

SIR Umarım Shakespeare bizden hoşnuttur bu akşam.

NORMAN Benim bir arkadaşım vardı.

SIR Başlama gene Norman.

NORMAN Bir arkadaşım vardı. Şarkı söylerdi. Sesi çok güzeldi.

Ama Colwyn Körfezinde, yoğun siste kaybetti bir gün.

Ama sonra geri geldi. Nasıl mı? Neytan oldu gıllirdi, hatıradan getirdi.

- SIR Sen bulut gibi sarhoşsun Norman.
- NORMAN Ben mi? Aman beyfendi! Sayın Sir'üm. Sir Percy! Nasıl söz o? Kalbimi kırıyorsunuz.
- SIR Hohla bir bakayım.
(Norman, kafasını çevirip, yalancaktın hoh der.)
- NORMAN Nasıl? Winston Churchill bile bu kadar güzel kokamaz değil mi?
- SIR İş başında içki istemem. Bilirsin!
(Lady girer.)
- LADY Daha değişmedin mi?
- SIR Biraz geciktim. Lafa daldık.
- LADY Ben gidiyorum. Pansiyona. Bakalım sobayı yakabilir miyim?
- SIR Ben de birazdan gelirim.
- LADY İyi geceler Norman. Bu gece için sana teşekkür etmeli miyim, bilemiyorum. İyi mi yaptın, kötü mü?
- NORMAN Aman etmeyin (amfendi. Teşekkür edilmeye hiç dayanamam.
(Lady çıkar.)
- SIR İyi kadındır.
(Yüzüne kremi yavaşça sürmeye başlar.
Oxenby, kapıya vurur.)
- Kim o?
- OXENBY Benim. Oxenby.
(Sir, yüzünü buruşturup, Norman'a, onu görmek istemediği yolunda işaret eder. Norman kapıyı açar.)
- NORMAN Ne var?
- OXENBY Metnimi geri ~~istiyorum~~ ^{istiyorum}! Nasılsa okumayacak. Geri ver.
- NORMAN Bağırma. İçerde. Bekle burda.. Sir yorgun.
(Oxenby'nin tekstini arar. Oxenby kapı ağzında, dışarda bekler.)
- OXENBY (Kasten yüksek sesle) Yorgun olur tabii. Bu yaşta, bu kadar gereksiz efor harcarsa.
(Norman kapıya seğirtir.)
- NORMAN Yavaş Oxenby, yavaş lütfen.
- OXENBY (Isık gibi bir sesle) Çığdıış adam. Gerici. İkiyüzlü.
- SIR Nee? Nee?

NORMAN Oxehby, yapma dedim.

OXENBY Kâhrolsun sömürücüler!

SIR Kime dedin bunu? Ne dedin?

(Norman piyes metnini bulur, verir. Aceleyle gitmesi için işaret yapar.)

OXENBY Ona söyle bu iş biter. Ayrılıyorum ben. Başka iş bulacağım. Patronun emekçileri sömürmediği bir yere gireceğim.

NORMAN Var mı öyleli?

OXENBY Ben bulurum.

NORMAN Sakın piyeslerinde Beyfendi için kötü y~~ö~~z~~ü~~de, emi? Benim için de. Hele hamiendi için hiç. Soylu atlıdan gelir o.

OXENBY Yere batsın soyu. Babasını Caliban'da görmüştüm. Çirkinlik anıtı. Makyajsız Caliban.

SIR Kapat şu kapıyı.

~~NORMAN~~ Biraz başarılı olursan düzelirsin Oxenby. Sinirlisin.

OXENBY Sen ^{de} narhoğsun. Burnun iyice kızarmış. (Döner, yürür.)

NORMAN Burnumdan sana ne be adam? Git işine!

(Oxenby uzaklaşır.)

SIR Ne istiyordu bu?

(Irene koridordan gelir. Sir'ün odasının kapısında durur. Ordan seslenir.)

IRENE İyi geceler efendim. İyi geceler Norman.

NORMAN Sana da. Elini çabuk tutarsan Oxenby'ye yetişirsin.

(Irene gider. Sir, kremi yüzüne yayar. Bütün yüzünü kremlediğinde, boşuk bir çıkarır. Hırıldar. Kaskatı kesilir. Kıpırdayamaz.)

NORMAN Beyfendi! Ne oldu efendim?

SIR Çok..çok kötüyüm. Oda dönüyor. Yatağım biraz.

(Norman telaşlanır. Onun yatmasına yardım eder.)

Taksi..Bir taksi bulabilir misin?

NORMAN Buluruz..

(Pamuk alır, Sir'ün yüzündeki kremi temizler. Sir, ağlamaya başlar.)

Ne olur yapmayın. Ağlamayın.

SIR Artık bu son. Bitiyor.

NORMAN Şu lafı etmeyin. Bir arkadaşım vardı.

NORMAN Oxenby, ..

- SIR Kes şunu Norman. Baktım arkadaşım lafından. Hepiniz aynısınız. Yalnız, dertli, karamsar.
- NORMAN (Bozulur) Yaa, demek öyle?
(Sessizlik)
- SIR Kusura bakma. Ağzımdan kaçtı. Biz dostuz seninle. Kötü söylemek istemedim.
- NORMAN Hiç de karamsar değilim ben.
- SIR Özür diledim ya.
- NORMAN Hiç ama hiç karamsar değilim. Dertli de değil. Belki, kırk yılda bir. Geceleri. Ya da Noel zamanı, çalışacak iş olmazsa. Ama iyimserim ben. Kadirbilirim. Herşeyden zevk almayı bilirim. Güzelliklerden, bahardan, yazdan. Acıya da katlanmasını bilirim. Duygusal denebilir. Hemen uygulanırım. Ama meziyettir bu, kusur değil ki. Sonra çıkarıcı hiç deşilimdir. Başkaları için çok şey yaparım. Karşılık beklemeden. Ayrıca takdir de beklemem. Ne denöbilir? Belki yetmişim, gereşince güçlü deşilim. Ama dertli, karamsar deşilim, hiç deşilim.
- SIR Ben "Hayatım"a bağladım.
- NORMAN Ne?
- SIR Kitabım. Getir bak. Birşeyler yazdım.
(Norman defteri getirir.)
- Aç. Oku.
- NORMAN Pek de birşey yazmamışsınız.
- SIR İşte birşeyler yazdım. Ne yazmışım, okusana.
- NORMAN (Okur) Hayatım.. Sunu. Bu kitabışsiz sevgilime sunuyorum. Bana her zaman destek olan varlıya. Aktörlere sunuyorum. İnançları, sanat güçleriyle hiç yılmayan oyunculara. Ve Tiyatronun adsız kahramanları, maragozlar, ışıkçılar, aksesuarçılara. Seyircilere sunuyorum. Bizimle birlikte gülen, bizimle birlikte ağlayan, yürekleri bizimle bütünleşen anlayışlı seyircilere. Ve son olarak, hepimizin eserleri için gönül birliğıyle çalıştığımız dev yazar William Shakespeare' e.
(Sessizlik)
- SIR "Hayatım" bunlarla dolu.

NORMAN

Bir dakika, bir dakika.

(O cümleyi yeniden okur)

"Tiyatronun adanmış kahramanları, marangozlar, ışıkçılar, aksesuarcılara.."

Ya biz? Öldük mü yani? Biz neyiz?.. Hayır ölmedik.

(Sessizlik)

Replik sizde. Diyeceksiniz ki: "Yalan söylüyorsun.

Maske düştü. Jack Clinton yaşıyor!"

(Rol gereği gibi hayali bir takma bıyığı çıkarır.)

Ölmedi!

(İlk kez sarhoşluğu, bedensel olarak da kendini belli etmeye başlar. Sendeler, düşecek gibi olur.)

Hakkınız var efendim. Bu oda dönüyor.

(Bir an sonra toparlanır. Durur. Sir'e bakar.

Urker. Panîğe kapılır. Kapıya saldırır.)

Hamfendi! Madge! Yetişin. Kimse yok mu?

(Eşikte durur. Hiçkarak sesi çıkarır. Madge korâdordan telaşla gelir. Odaya girer. Norman Urker, bir adım içeri girer. Madge'i seyrederek. Madge, Sir'ün üzerine eğilir. Küçük bir çığlık atar ama hemen kendine hakim olur. Durumu anlamıştır. Sakindir. Sessizlik.)

Hiç de iyi bir ölüm sahnesi değildi. Yakışmadı. Çok kısa sürdü. Olayı hazırlamadan, geliştirmeden. Onun gibi bir aktör daha spektaküler bir sahne oynamalıydı.

MADGE

Lady nerde?

NORMAN

Gitti. Bekleyemedi. Bu gitmeden, o gitti.

MADGE

Telefon edeyim. Bir de doktor çağırayım.

NORMAN

Ölüye doktor ne yapsın? Geçmiş ola. Doktorluk durum değil ki.

(Madge kapıya doğru yürür. Norman'ın önünden geçerken Norman sorar.)

NORMAN

Ne yapacağım şimdi? Ben ne olacağım?

MADGE

Kapıyı kapa. Dışarda bekle.

NORMAN

Dışarda beklemem ben. Hiç dışarda beklemedim. Benim yerim içersi. Onun yanında olmalıyım.

MADGE

Kendine gel. Aklını başına topla.

(Madge çıkar. Norman korkarak odaya girer.
Doğruca deftere gider, alır, kendi kendine
yüksek sesle okur.)

NORMAN "Marangozlar, ışıkçılar, aksesuarcılar." Ya giydirciler.
Biz? Nerdeyiz biz? Unuttun ha. Keriz herif. Nankör.
Bizi unuttun mu? Adam değil miyiz biz?

(Bir an durur. Çevreye bakar, kimse görür mü
diye kolaçan eder. Sonra bir kalem alır.
Deftere bir kelime yazar. Öfkeli bir çocuk
gibi, cesede gider. Defteri, "Al da oku"
gibi bir jestle burnuna uzatır, adeta bastırır.
Sonra ağızla sesi çıkarır. Sir'ün tepesinden
viski içer. Madge geri gelir.)

MADGE Hanımefendi geliyor. Metin karşıladı. "Üstüne Lear'in harmanisini
örtün" dedi. Nerde o?

NORMAN Harmani mi? Fotoğrafçı da çağıralım mı küçük hanım?
Harmaniymiş! Ne bu yahu? Amiral Nelson mu ölen?

MADGE Nerde diyorum!

(Norman eliyle gösterir. Madge harmaniye
alır, Norman kafasını çevirir. Madge,
Sir'ün üstüne örter. Hafif bir bakışla
Norman'a bakar, kağıt göz arasında, Sir'ün
parmağındaki yüzüğü çıkarıp cebine atar.
Örter. Norman birden gülmeye başlar.)

NORMAN Sahne amirlerinden de söz etmemiş. Sen de yoksun.

MADGE Sen çıksana dışarı!

NORMAN Paramız verilecek mi? Vergiler, kesintiler çıktıktan
sonra, kasada para kaldı mı? Hem haftalığı tam ödemelisiniz.
Adam perşembe günü öldü diye, iki günlüğümüzü iç etmeyin.

MADGE Sana dışarı çık dedim!

NORMAN Sen bir hiçsin artık canımın içi. Hava basma öyle.
Senin de rütben söküldü. Benim de. Amma düşüncesizlik etti be.
Böyle pat diye ölünür mü?

MADGE Git diyorum sana.

NORMAN Git git. Demesi kolay. Nereye gideyim? O olmayınca ne
iş yaparım ben? Git'miş? Nereye? Darülacezeye mi, tımarhaneye
mi?

MADGE Doğru konuş. Ölüye saygılı ol.

NORMAN Saygılı mı? Ona mı? O bana oldu mu? Nankör pezevenk.
Peki peki sustum. Kapadım ağzımı.

MADGE Defol burdan! Gözüm görmesin seni.

NORMAN Ne var yani? Kutsallığını mı bozuyoruz? Ne burası be?
Evliya türbesi mi? Ne yaptık yani? Duvarına mı işedik?

MADGE Defol diyorum. Defol burdan!

NORMAN Bir kere bile yemeğe davet etmedi beni? Bir içki bile
ısmarlamadı. Çekip gider. Arkasına bile bakmadan.
Burda adam mı var, hayvan mı? Umurunda olmaz. Burda
tek başıma, kukumav gibi kalırım. Düşündün mü ulan,
hiç düşündün mü? Niye düşünceksin değil mi, moruk
deyyus. Ay, ağzımdan kaçtı. Özür dilerim. Çık dışarı.
Uç kere dön, vur kapıya gir içeri. Geri gel. Gel diyordum.
Sana diyorum herifçioğlu. Geri gelsene be adam!

(Cesedi sarsalamaktadır. Bırakır. Madge'den
kaçar.)

Saygılı olacakmışım? Sen saygılı mısın yani? Saygı

ma seninki ha? Yemem ben canım kadını yemem.

Yutarım mı sanıyorsun? Kaçamam kollarımız vardır değil mi?
Kaçar mı benden?

(Madge öfkeyle çıkar. Norman, farkında olmaz.
Onu hala içerde sanarak onunla konuşuyormuş
gibidir.)

Saygılıymış. Bağlısın ona, sadıksın. Seviyorsun anladık.

Seviyorsun ya. Aşk, aşk. Aşıksın ona. Aramızda kalsın

hepimizin sırları var. Hamfendiye falan da söylenem.

Sevdim onu değil mi? Aşıktın.. Peki ya ben? Ben
sevmedim mi?

(Uzun sessizlik)

Burası ölünecek yer mi be? Ayıp oluyor ayıp. Benim
bir arkadaşım vardı..

(Birden döner. Sanki biri var gibi. Ama kimse yoktur. Madge de gitmiştir. Yalnız olduğunu anlar.)

Siri! Siri!

(Sessizlik. Defteri kucaklar. Lear'in Soytarısı gibi Krala hitaben Soytarı'nın şarkısını söyler.)

Bir adam var, akli kısa
Yağmur yağsa etmez tasa
Giden gider kalan kalır
Yağsa n'olur ya yağmasa

(Susar. Boşluğa bakar. Kararma.)

PERDE

Oyunun sonu